Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 134 (17257) | 1986 оной июниин 10, вторник | Сэн 3 мүн.

М. С. ГОРБАЧЕВ ВЕНГРИ ОШОБО

Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин уряалгаар хани ёһоной албанай хэрэгээр Венгриин Арадай Республика ошохоёо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев июниин 8-да Москваһаа мордобо.

М. С. Горбачевтой хамта КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. А. Медведев ябалсаа.

Внуковска аэродром дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд Г. А. Алиев, В. И. Воротников, А. А. Громыко, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, Н. И. Рыжков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидадууд П. Н. Демичев, В. И. Долгих, С. Л. Соколов, Н. В. Талызин, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнар А. П. Бирюкова, А. Ф. Добрынин, М. В. Зимянин, В. П. Никонов, Г. П. Разумовский, А. Н. Яковлев, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ И. В. Капитонов, бусад нүхэд М. С. Горбачевые үдэшэбэ.

Үдэшэгшэдэй дунда Советскэ Союзда байдаг ВНР-эй саг зуурын этигэмжэтэ түлөөлэгшэ Я. Барабаш байлсаба.

• • •

Энэл үдэртөө М. С. Горбачев Будапешт ерэбэ.

Аэропортдо СССР-эй болон ВНР-эй гүрэнэй тугууд үргэгдэнхэй. ВСРП-гэй Генеральна секретарь Я. Кадар, ВСРП-гэй ЦК-гай секретарь М. Сюреш, ВНР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Ш. Райнаи, бусад тусхай тушаалтад совет үндэр айлшание угтаба.

Угтагшадай дунда СССР-һээ ВНР-тэ байдаг элшэн сайд Б. И. Стукалин байлсаа.

Венгриин ниислэл хотын хүн зон М. С. Горбачевые халуунаар амаршалаа. Пионернүүд тэрээндэ сэсэгүүдые барюулаа.

(ТАСС).

М. С. ГОРБАЧЕВ Я. КАДАРТАЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

Июниин 8-да Будапештдэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь М. С. Горбачев Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин Генеральна секретарь Я. Кадартай уулзаба.

КПСС-эй XXVII съездын ба ВСРП-гэй XIII съездын шиидхэбэринүүдэй хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһан тухай хоёр партиин хүтэлбэрилэгшэд нэгэ нэгэндээ мэдээсэһэн, совет-венгер харилсаа холбооной саашанхи хүгжэлтын хараа замууд тухай, дэлхэйн политикын, мүн тэрэшэлэн уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй шухала асуудалнууд тухай һанал бодолоо халан абалсаһан байна.

Социально-экономическа хүгжэлтые ба эрдэм-ухаанай дэбжэлтые хурдадхалга, арад зоной һуудал байдалые һайжаруулга, социализмын арга боломжонууд болон булюу һайн талануудые бүрин хүсэдөөр хэрэглэхэ замаар социалис демократиие нарижуулан һайжаруулга КПСС-эй болон ВСРП-гэй хамтын зорилго болоно гээд тэмдэглэгдэбэ.

Нэгэ нэгэндээ этигэлгын, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда Советскэ Союзай болон Венгриин хоорондо аха дүү ёһоной хани барисаан, бүхы талын харилсаа холбоон үрэ түгэсөөр хүгжөөгдэнэ гээд М. С. Горбачев Я. Кадар хоёр сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэбэ. КПСС-эй болон ВСРП-гэй хоорондохи нүхэд ёһоной, үнэн зүрхэнэй харилсаанууд, урдахи зорилгонуудаа бэелүүлхэдээ нэгэ нэгээ дэмжэдэг, һанал бодолоо, дүй дүршэлөө үе-үе болоод ашаг үрэтэйгөөр халан абалсадаг байһаниинь онсо удха шанартай. Ниитын хүгжэлтын болон дэлхэйн политикын бүхы гол асуудалнуудта хоёр партии нэгэн адли һанал бодолтойгоор хандадаг. Марксизм-ленинизмын, социалис интернационализмын гол ёһонуудай үндэһэ һуури дээрэ совет-венгер харилсаа холбоое саашадань хүгжөөхын түлөө КПСС болон ВСРП оролдодог байна. Харилсаа холбоогоо нарижуулжа, нэгэ нэгэнэйнгээ дүй дүршэлые шудалан хэрэглэжэ, социалис байгуулалтын хэрэгые урагшань дабшуулхын тулада улам ехэ туһа нэмэри хэхые тэдэнэр саашадаашье оролдохо.

Хоёр талын экономическа болон эрдэм, техникын талаар холбоо барисаае тогтууритайгаар хүгжөөлгэдэ онсо анхарал хандуулагдаа. Байгша табан жэлдэшье бата үндэһэ һуури дээрэ хоёр ороной харилсаа холбооной бэелүүлэгдэжэ байһанда ехэ удха шанар олгогдоно. Хоёр тала эд бараанай эрьесые улам үргэдхэхые оролдоно гээд тэмдэглэгдэбэ. Үйлэдбэриие тусхай шэглэлтэй болгохо, хамжуулан хамтадхаха, 1990 оной һүүлээрхи хугасаада экономическа харилсаа холбоон тухай совет-венгер ехэ хэлсээнүүдые һунааха, харилсаата ябуулгын шэнэ, түрүү аргануудые нэбтэрүүлхэ, предприятинуудай хоорондо сэхэ холбоо тогтоохо ба ажахын хамтын эмхи зургаанууудые байгуулха талаар эхилэгдэһэн хүдэлмэриие хурдадхаха шухала. СССР-эй болон ВНР-эй правительствануудай зүгһөө шухала хэмжээнүүд абтаха гэжэ хэлсэгдээ.

Социалис хани харилсаата оронуудай нэгэдэлые ба жагсаалые бэхижүүлгэдэ, аха дүү оронуудай аша туһые таарулдуулгада, тэдэнэрэй политическэ болон экономическа харилсаа холбооной арга хэрэгсэлнүүдые шэнэлхэ хэрэгтэ саашадаашье бүхы хэмжээгээр туһа нэмэри хэхээр хоёр парти сүм шиидэнхэй. Аха дүү партинуудай съезднүүдэй шиидхэбэринүүдэй болон тэдэнэрэй хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгануудта түйлагдаһан хэлсээнүүдэй үндэһөөр энэ талаар горитой дэбжэлтэ түйлаха шухала гэжэ тэдэнэр тоолоно.

Экономическа Харилсан туһалалсалгын Совет болбол тус эмхидэ ородог бүхы оронуудай хүгжэлтын бата түшэг тулгууринь болоно гээд хоёр тала этигэжэ байһанаа элирхэйлбэ. Тэрэнэй ажал ябуулгые һайжаруулга, социалис экономическа нэгэдэлэй шэнэ онол аргануудые нэбтэрүүлгэ аха дүү оронуудай социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалгада туһа нэмэри болохо байна. 2000 он болотор СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай эрдэм-техникын хүгжэлтэ дэбжэлтын комплексно программые удаа дараалан бэелүүлхэ гээшэ мүнөө үеын эгээл шухала зорилго мүн.

Бүгэдэ ниитын эб найрамдалай аша туһада социалис оронууд бүри эдэбхитэйгээр оролдохо ёһотой гэжэ СССР ВНР хоёр тоолоно. Мүнөөнэй эрхэ байдалда Варшавска Договорой эмхиин ашаг үрэтэй ажал ябуулгань болбол, эб найрамдал болон уласхоорондын аюулгүй байдал сахин хамгаалгын зайлашагүй шухала эрхэ нүхэсэл болоно гээд тэдэнэр онсолон тэмдэглэбэ. Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй Будапештдэхи зүблөөнэй союзна гүрэнүүдэй нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ, тэдэнэрэй гадаадын политическэ ажал ябуулгые эдэбхижүүлгэдэ туһа нэмэри болохо байһаниинь элирхэйлэгдэбэ.

Амгалан тайбан байдал сахин хамгаалхаһаа, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые, нэн түрүүн ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үрдилдэн бүтээлгые болюулхаһаа ондоо бүри шухала ба хойшолуулашагүй зорилго мүнөө үедэ үгы гээд М. С. Горбачев Я. Кадар хоёр тэмдэглэбэ. Мүнөөнэй уласхоорондын байдалда бүхы гүрэнүүдэй зүгһөө харюусалгатай ябуулганууд болон бүтэмжэтэй хүсэлэл оролдолгонууд хэгдэхэ зэргэтэй. США-гай хэмһээ хэтэрһэн хараа бодол баримталдаг бүлэгөөрхидэй болон тэдэнэрэй союзнигуудай ябуулгануудай эсэстэ уласхоорондын байдал урдынхяараал шахардуу шанга байһан зандаа гээд тэдэнэрэй һанаагаа зобожо байһаниинь элирхэйлэгдээ. Империалис хамааралгын, хүсөөр баалалтын, бэеэ даанхай гүрэнүүдые экономическа талаар газаашалха ябадалнууд олошороо.

Ондо ондоо ниитын байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршолго хүн түрэлтэнэй аюулгүй ерээдүйе хангажа шадаха гээд этигэжэ байһанаа хоёр парти мэдүүлээ. Совет-американ хүтэлбэрилэгшэдэй Женевэдэхи уулзалгын һүүлээр бии болоһон таарамжатай арга боломжонууд империалис хүсэнүүдэй зэмээр алдагдана, иигэжэ яажашье болохогүй гэжэ тэдэнэр тоолоно. Хэлсээнүүдые түйлахаар США-гай үнэхөөрөө бэлэн болоходол, арсалдаата бүхы асуудалнуудые гуримшуулжа, уласхоорондын харилсаануудые һайжаруулжа болохо гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

Дэлхэй дээрэхи байдалые һайжаруулхые Советскэ Союзай эрмэлзэдэг, хэлсээнүүдые хэхээр, бата, аюулгүй байдал хангаха талаар шэглүүлэгдэһэн үүсхэлнүүдые гаргахаар бэлэн байһыень ВСРП-гэй болон бүхы венгер арадай үмэнэһөө Я. Кадар үндэрөөр сэгнээд, тэрэниие дэмжэдэг байһанаа элирхэйлбэ.

Европо түбидэ амгалан тайбан харилсаануудые болон харилсаа холбоо бэхижүүлхэ гээшэ шухала удха шанартай гээд КПСС-эй болон ВСРП-гэй хүтэлбэрилэгшэд дахинаа тэмдэглэбэ. Хельсинкидэхи конференциин хөөрэлдөөе саашадань хүгжөөхэ талаар шэглүүлэгдэһэн ВСРП-гэй бүтэмжэтэй хүсэлэл оролдолгонуудые КПСС үндэрөөр сэгнэнэ.

Хамтын зорилгонуудые түйлахын, эб найрамдалай болон социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай интернациональна һаналаа нэгэдэлгые, адли тэгшэ эрхэтэй харилсаа холбоое бэхижүүлгэдэ КПСС болон ВСРП бүхы хэмжээгээр туһа нэмэри хэхэ гээд М. С. Горбачев Я. Кадар хоёр мэдүүлээ. Зохёохы ёһоор, нюуса далдагүйгөөр, нүхэр ёһоор һанал бодолоо халан абалсалгые тэдэнэр һайшаана. Энэ болбол нэгэ нэгэнэйнгээ ажал хэрэгые мэдэжэ абаха, ажабайдалаар табигдаһан шэнэ асуудалнуудта харюунуудые бэдэрхэ, аха дүү партинуудай хоорондохи холбоо барисаае бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһа нэмэри болоно бшуу.

Амгалан тайбан байдалай, үгэеэ ойлголсолгые һайжаруулгын болон хамтын ябуулгануудай аша туһада социалис ба социал-демократическа партинуудтай, олониитын демократическа ба дайн дажар буруушаалгын хүдэлөөнүүдтэй, социальна болон национальна сүлөөрэлгын хүсэнүүдтэй, эб найрамдалай болон арадуудай аюулгүй байдалай түлөө харюусалгаяа мэдэрдэг бүхы шэглэлнүүд болон эмхинүүдтэй КПСС ВСРП хоёр саашадаашье харилсаа холбоо бэелүүлхэ байна.

Хоёр партинуудай, гүрэнүүдэй болон арадуудай хоорондохи харилсаануудта хабаатай үнэн зүрхэнэй, хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн М. С. Горбачев Я. Кадар хоёрой хөөрэлдөөн болбол зүбшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар тэдэнэрэй нэгэн һаналтай байһыень батадхаба.

М. С. Горбачев Я. Кадарые Советскэ Союз ошохыень уриба. Уряалынь баяртайгаар хүлеэн абтаа.

(ТАСС).

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

Хорнин районой Үдын совхозой Баян Гололй һү һаалиин фермэдэ 6 дүй дүршэл ехэтэй һаалишад эрхим түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулан, хүдэлжэ байнхай.

Тэдэ һаалишадай дундаһаа Ю. Гончикова, Г. Жимбеева гэгшэд республикын гурбан мянгатанай клубай гэшүүд болонхой.

Байгша оной 1-дэхи кварталай дүнгөөр һаалишан Альфия Галимзяновна Мухомедзянова район соогоо түрүү һуури эзэлжэ, онсо шалгарһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Г. Мухомедзянова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БҮХЫ ХҮСЭЕЭ ТАБИНХАЙБДИ

Мүнөө бүхы ургамалнуудай түлэг ургажа байха үедэ таряалан, сабшалангые һайнаар уһалха гээшэ эгээл зайлашагүй шухала хүдэлмэринүүдэй нэгэн болоно.

Тиимэһээ манай колхозойхид эдэ үдэрнүүдтэ газар уһалалгада гол анхаралаа хандуулна. Табан бүлүүр станци, уһа сасан хаядаг 3 оньһон түхеэрэлгэ үдэр һүнигүй хүдэлгэгдэнэ. Һүүлэй мэдээгээр бүхыдөө уһалагдаха ёһотой 1003 гектар сабшалангай 900 гаран гектарынь нэгэ дахин уһалагдаад, 400 гектар газар хоёрдохёо ундалуулагдажа байна.

Бүхы һубаг ханаабуудые, уһалууриингаа техникые гүйсэд хэрэглэжэ, шадаал һаа ехэ газар ундалуулха гэжэ звено бүхэн оролдоно. Үнгэрһэн 20 хоногой дүнгөөр дүршэлтэй механизатор В. М. Шаринай звено Ангархай гэжэ газарта 160 гектар сабшалан уһалаад, мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Тэрэшэлэн А. Г. Синюшкинэй хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай звеногой гэшүүд А. Н. Вершинин, М. Н. Вершинин гэгшэд баһал муу бэшээр хүдэлжэ, һара соо 100 гаран гектар газарые һайса шиигтүүлээ. А. Ф. Григорьевой даадаг звеногой механизаторнууд И. Г. Бальчугов, В. В. Зимин гэгшэд Сургазан гэжэ газарта үсөөхэн үдэр соо 86 гектар сабшалан, 50 гектар бэлшээри уһалаа.

Илангаяа бүлүүр станцинуудые дүүрэн хүсэндэнь хүдэлгэжэ, һубаг ханаабуудта уһанай элбэг байһаниие һамбаашалан, добо газарые уһалха гэжэ оролдонобди. Олонхи звенонууд халаанай 10—11 час соо 3,7—4 гектар газар уһалха даабаритай һаа, тэрэнээ 120—125 процент дүүргэдэг.

Гэхэтэй хамта тракторнууд дуталдажа, уһалууриин хүдэлмэриие бүри эршэмтэйгээр ябуулха хэрэгыемнай гэдэргэ татана. Тарбагатайн заһабарилгын-техническэ предприятида үни эльгээһэн 2 тракторнай мүнөө хүрэтэр бэлэн болгогдоногүй. Тэрээнһээ боложо, ДДН-100 түхэлэй уһалууриин нэгэ оньһон түхеэрэлгэ хүдэлгэгдэнэгүй.

Манай оньһожоруулагдамал отряд уһалагдаха аргатай нэгэшье гектар газарые хуурай байлгахагүй гэжэ оролдоно. Гадна хабартаа 1520 гектар сабшалан дээрэ 204 тонно минеральна үтэгжүүлгэ тараагаа һэмди. Мүн газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ бусадшье хэмжээнүүд абтаһан байна.

Г. СИНЮШКИН,
Зэдын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ЛМО-гой бригадир.

УРИДШАЛАА

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоһон Хурамхаанай районой һахалиин совхозой малшад гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые уридшалан дүүргэбэ. Ажахын коллектив гүрэндэ 550 центнер мяха гүрэндэ тушааха түсэбөө 586 центнертэ хүргэжэ, даабаряа 107 процент дүүргээ юм.

Бэлэдхэлэй пунктдэ малай мяха ехээр тушаажа, түсэбэй дүүргэлтэдэ горитойхон хубитаяа оруулһан мал шахан таргалуулха гүүртын ахалагша үхэршэн Иннокентий Толстихин, Иннокентий Козулин, Василий Залуцкий, Сергей Соломинский гэгшэд амжалта түйлаа.

Н. ДАМБАЕВ.

ШАГНАЛ

...тадуудай Октябрьска районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Юрий Чингисович Будаевые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хүндэлэлэй грамотоор шагнаба.

• • •

Худөө ажахын үйлэдбэридэ удаан саг соо ашаг үрэтэйгөөр ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Хориин районой Хүрбын совхозой ахамад агроном Николай Родионович Евсеевые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

Ямаршье уларилтай жэлдэ хабарай тарилгын хүдэлмэриие эгээл хаһа саг сооньь, богони болзорто үнгэргэдэг гэжэ «Сибиряк» колхозойхид үнинэй суутай юм.

ТҮРГЭНӨӨР, ШАНАРТАЙГААР

Энэ жэлдэ эртын ороһото (шэниисэ, ...ра таряан, горох) тарилгы... түргэнөөр, илангаяа һайн шанартайгаар дүүргэлээ. Хүдэлмэриин оройдоол долоон хоног соо 1645 гектарта шэниисэ, мүн 714 гектарта горох таригдаһан байна. Һаяшаг баһал үсөөхэн үдэр соо 2021 гектарта обёос тарижа дүүргэбэ. Эдэ үдэрнүүдтэ 225 гектарта таригдаха хартаабхынгаа һүүлшын гектарта тэрэниие һуулгажа байнхай.

Ямар арга хэрэглэжэ хүдэлхэдөө иимэ түргэн саг соо хабарайнгаа тарилгын бүхы ажалые дүүргэбэ гээшэб гэһэн асуудал гарана. Нэгэдэхеэр, эндэхид хүдэлмэриин үдэрэй час, минута бүхэниие зүбөөр хэрэглэжэ, бүхы техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглана. Хоёрдохёор, ажалшан бүхэн хүдэлмэридөө харюусалгатайгаар хандажа, өөр өөрынгөө даабариие үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ оролдоно. Колхозой үнинэй механизатор С. В. Сороковиков халаанай туршада ходол 55—60 гектарта таряа тарижа, нэгэшье үдэр түрүү зэргэеэ алдаагүй, социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаа. Тэрээнһээ дутуу бэшээр хүдэлдэг механизаторнууд В. Беликов, В. Бобков, Г. Петерсон, А. Поляков болон бусад хабарай тарилгын амжалтые хангаа гээшэ. Мүн хүрьһэ элдүүрилдэг, үтэгжүүлгэ оруулдаг звеногой гэшүүд Л. М. Сороковиков, Н. В. Пашнин, И. И. Каратунов, И. Г. Сороковиков, Ф. Смирнов, С. Демин, А. Томилов болон бусадые баһал тэмдэглэмээр.

Ажахын дүршэлтэй хартаабхашад А. И. Сороковиков Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат А. И. Усольцев хоёр онсо шалгараа.

Ойрын үдэрнүүдтэ 2483 гектар газарта силосэй ургамалнуудые тарибал, бүхы хүдэлмэринь түгэсхэгдэхэ байна.

Мүнөө жэлдэ колхозой таряан ажалай бригадачууд таряаланайнгаа гектар бүриһөөнь дунда зэргээр 18 центнер ороһо таряа хуряаха зорилго урдаа табинхай.

Ж. ЮБУХАЕВ.

ЧЕРНОБЫЛИИН ГОЛ ҺУРГААЛ

Чернобыльскын АЭС-тэ болоһон аюул усалай хойшолонгуудые усадхаха хэрэгтэ совет медигүүдтэй хамта бидэ аргатай бүхы юумэ хэһэндээ ехэ баяртайбди гэжэ американ врач Роберт П. Гейл мэдүүлбэ. Москвагай больницада дүрбэн недели соо хүндэ хүшэр хүдэлмэри хэһэнэйнгээ һүүлээр Калифорниин университедэй профессор Эхэ орондоо бусахынгаа урда тээ июниин 6-да совет болон гадаадын журналистнуудтай уулзаба. Р. Гейлэй уряалаар корреспондентнүүдтэй хөөрэлдэлгэдэ СССР-эй Медицинын эрдэмэй академиин гэшүүн-корреспондент А. И. Воробьев хабаадаһан байгаа.

Энэ аюул усалай медико-биологическа хойшолонгуудые гүйсэд сэгнэхын тула үшөө хэдэн һара хэрэгтэй болохо байна гэжэ Р. Гейл хэлэбэ. Энэ талаар совет-американ зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдые ходо ходо үнгэргэжэ байхые хэлсээбди. Энэ уршаг аюулай медико-биологическа хойшолонгуудые хамтаараа шэнжэлхэ тухай хэлсээндэ доктор Воробьевтой хамта гараа табяабди. Минии эндэ ерэлгын ушар шалтагаание үшөө дахин сайлгуулхые хүсэнэб гэжэ американ врач тэмдэглээ. Энэ хүдэлмэридэ хабаадаһан эрдэмтэд болон врачнуудай уласхоорондын эмхиин һанаагаа зобожо байһые тэрэ гэршэлнэ.

(ТАСС).

СОВЕТ ЁҺО ЗАНШАЛААР

НЭГЭ ҮДЭРЭЙ САЛИН

Манай совхозой нэгэдэхи һү һаалиин фермын коллектив Чернобыльскын АЭС-тэ болоһон аюул усалай хойшолонгуудые усадхаха талаар туһаламжын жасада нэгэ үдэрэйнгөө салингые дамжуулха гэжэ һаяхан үнгэргэгдэһэн хамтынгаа суглаан дээрэ нэгэн дуугаар шиидхэбэри абаба. Иигэжэ тэдэнэр бүхыдөө 166 түхэриг мүнгөө СССР-эй Гүрэнэй банкын 904-дэхи счёдто туһаламжа болгон оруулба.

Н. АЛБАШЕЕВ,
Ивалгын районой «Заветы Ильича» совхозой парткомой секретарь.

ТУҺАЛАМЖА ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Чернобыльскын атомна электростанцида болоһон усалай хойшолонгуудые усадхаха хэрэгтэ республикымнай ажалша коллективүүд эдэбхитэйгээр туһаламжа үзүүлнэ. Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай ноошо угаадаг цехэй Ринчиновэй хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд 140 түхэриг мүнгэн шангаа ниитэ союзна 904-дэхи счёдто оруулба. Хэб дарадаг бригадын эдэ хүдэлмэрилэгшэд цех дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгаржа, нэгэдэхи кварталай дүнгөөр түрүү һуури эзэлжэ, энэ мүнгэн шанда хүртэһэн юм.

Түрүүшүүлэй энэ жэшээе ноошо угаадаг цехэй Сультимов, Пахомов гэгшэдэй бригадын коллективүүд дэмжэжэ, апрель, май һарануудта олоһон шангуудаа мүн лэ энэ счёдто оруулжа, Чернобыльскын атомна электростанцида болоһон аварһаа хохидогшодто туһаламжа болгон эльгээхэ гэжэ шиидэбэ.

Манай корр.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

УРГАЛТА, ХАТУУЖАЛГАДАНЬ НҮЛӨӨЛХЭ

Коммунизм байгуулалгада [illegible]нэй үүргын улам дээшэлжэ [illegible]йгаа эрхэ байдалда «һуралсал, бэлэдхэлэйнгээ талаар, [illegible]эл бодолой-политическэ болосоролоороо эрхим, эмхидхэхы, хүтэлбэрилхы шадабаритай мэргэжэлтэдээр арадай ажахын хэрэглэмжые хангаха гэһэн шэнэ эрилтэ партимнай дээдэ һургуулиин үмэнэ мүнөө табина. КПСС-эй XXVII съездын эдэ заабаринуудһаа уламжалан, студентнэрэй нийтын-политическэ ажал ябуулгые саашадань һайжаруулгын, хүтэлбэрилхы, эмхидхэхы, политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй болгожо, ажалша коллективүүдтэ тэрэнээ хэрэглэхэ шадабари тэдэндэ бүридүүлгын асуудалнуудай удха шанар дээшэлэнэхэй.

Эрхим бэлэдхэлтэй соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдые үзэл суртал кадрнуудые бэлэдхэхэ түбүүд болодог соёлой институдууд өөрынгөө шэглэлэй ёһоор студентнэрэй нийтэ-политическэ практика эмхидхэхэ талаар ехэ арга боломжотой юм. Юундэб гэхэдэ, эндэхи студент бүхэн лектор, пропагандист, [illegible] агитатор, [illegible] һонирхогшодой клуб, дуунай-инструментальна ансамбль, драмкружок байгуулха гэхэ мэтэшэлэн эмхидхэлэй, ойлгууламжын, агитационно-уран һайханай хүдэлмэриин бухы зүйлнүүдые шудалха ёһотой бшуу.

Студентнэрэй нийтэ-политическэ практика Зүүн-Сибириин гүрэнэй соёлой институдта 10 гаран жэлэй саана бии болоо юм. Тэрэниие эмхидхэн ябуулха талаар институдта зарим тэды дүй дүршэл нөөсэлэгдэнхэй. Нийтын эрдэмэй, ВЛКСМ-эй болон залуушуулай уласхоорондын хүдэлөөнэй түүхын талаар студентнэрэй хүдэлмэринүүдэй Бүхэсоюзна конкурснуудта хабаадалга, нийтын эрдэмэй талаар эхэ бэшэгүүдэй эрхим буулгабари элирүүлдэг конкурс-выставкэнүүд, нийтын мэргэжэлэй факультет, залуу лекторэй һургуули, политическэ дуунай, балетмейстернүүдэй, уран һайханаар уншагшадай, хүгжэмшэдэй болон бусад конкурснууд, шеф ёһоной туһаламжа, барилгын отряд гэхэ мэтэ нийтэ-политическэ практикын түхэл янзанууд институдта заншалта болонхой.

Нийтын эрдэмүүдые шудалалга гээшэ эрдэм ухаанда үндэһэлһэн марксистско-ленинскэ үзэл бодолые бүридүүлгын, агитационно-пропагандистскэ ажал ябуулгын дүршэл шадабаритай бололгын, эрдэмэй үндэһөөр хүтэлбэрилгын эхин мэдээнүүдтэй танилсалгын гол шатань болодог юм. Студент бүхэн нийтын эрдэмэй реферадуудые заабол бэшэдэг. Эгээл эрхимүүдынь [illegible] болоно. Эгээл эрхимүүдынь Бүхэсоюзна конкурснуудта эльгээгдэдэг байха юм.

Жэл бүри, май һарада, үнгэргэгдэдэг КПСС-эй түүхын, философиин, политэкономиин, научна коммунизмын эхэ бэшэгүүдэй эрхим буулгабари элирүүлхэ выставкэ-конкурснууд институдта заншалта болоо. 1974—1975 онуудай һуралсалай жэлһээ хойшо 9 иимэ конкурс үнгэрөө. Һайн хүдэлмэринүүдэй тоо жэлһээ жэлдэ олошорно. Жэшээнь, түрүүшын конкурсдо 65 конспект һайшаагдаа һаа, 9-дэхиин үедэ 126 хүдэлмэри эрхим гэжэ тоологдоо. Нийтэ-политическэ практикын эдэ бүхы түхэл янзанууд марксистско-ленинскэ суртал һургаалые гүнзэгыгөөр шудалалгада, нийтын эдэбхи түгэс хараа бодолые бүридүүлгэдэ, совет патриотизмын болон социалис интернационализмын мэдэрэлтэйгээр хүмүүжүүлгэдэ ехэ нүлөө үзүүлнэ.

Нийтын мэргэжэлнүүдэй факультет (ФОП) студентнэрые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын шухала арга болоно. Тэрэнэй бүридэлдэ ородог 12 отделени гэбэл, бальна хатарай, хоорой дирижированиин, арадай инструментнүүдэй оркестрэй, уран үгын, шэмэглэлэй, фотографиин, экскурсоводуудай гэхэ мэтэ болодог. Энэл факультедтэ лекционно-пропагандистскэ отделениин эрхэтэйгээр залуу лекторэй һургуули хүдэлдэг. Хэдэн зуугаад студентнэр хоёр, гурбан жэлэй программа [illegible] ФОП-эй хүдэлмэри [illegible] 1984—1985 онуудай [illegible] 115 концерт [illegible] хэшэ оюутан бүхэн нийтын хоёрдохи мэргэжэл шудалжа, ажалшадые хүмүүжүүлхэ талаар партийна организацинуудай найдамтай туһалагшань болохо ёһотой.

Кафедрануудай эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэридэ хабаадаһанай ашаар студентнэр теоретическэ мэдэсэ, мэргэжэл шадабарияа нарижуулха, зохёохы бэдэрэлгэ хэжэ һураха, дулдыданги бэшэ, өөрын бодолтой болохо аргатай. Энэнь нийтэ-политическэ эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ түхэл янзануудай нэгэн гээшэ. Хэрбээ 1974—1975 онуудай һуралсалай жэлдэ эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэридэ 405 студентнэр гэхэ гү, али нийтэ тоогой 45 процентнь хабаадаа һаа, 1984—1985 онуудта тэрэнь 860 студентнэр хүрэтэр гэхэ гү, али 85 процентдэ хүрөө. Эрхим хүдэлмэринүүдынь Бүхэроссин, мүн Бүхэсоюзнашье конференци, конкурснуудта, олимпиаданууд табигдадаг болонхой. Жэшээнь, һүүлэй жэлнүүдтэ манай студентнэр иимэ хэмжээ ябуулганууда хабаадахаяа Астрахань, Челябинск, Казань, Ростов-на-Дону, Омск, Тбилиси, бусад хотонуудта ошожо, 1-дэхи шатын диплом, 3-дахи шатын гурбан диплом, Хүндэлэлэй табан грамота абаа. Гурбан жэлэй туршада—1983—1985 онуудта, манай институдай үндэһэ һуури дээрэ эстетикээр болодог Бүхэсоюзна олимпиадын хэмжээн соо Бүхэроссин шатань үнгэргэгдэһэн байха юм. Манайшье студентнэр [illegible] публиканска хараланнуудта соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин факультет бүхыдөө, библиотечнэ факультедэй олонхи студентнэр амжалтатайгаар хабаадаа.

Нийтэ-политическэ эдэбхи үүсхэл саг үргэлжын шеф ёһоной хүдэлмэриин жэшээ дээрэшье харагдадаг.

«Хүдөөгэй хүн зониие соёлой талаар хангалгые саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай», «Клубай эмхи зургаануудые болон спортын түхеэрэлгэнүүдые ашаглалгые һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолнуудые бэелүүлэн, студентнэрэй коллектив багшанарай хүтэлбэри доро хүдөөгэй болон городой хүн зоной дунда соёлой-нийтын горитой хүдэлмэри ябуулна. Хоорой болон оркестрэй коллективүүд, дуу, хатарай «Якутяночка» ансамбль, институдта һурадаг монгол студентнэр тэдэндэ хабаададаг байха юм. Жэшээнь, һуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэ ВСГИК-гай концертнэ бригада партиин обкомой пропаганда болон агитациин таһагай агитпоездын бүридэлдэ орожо, Прибайкалиин, Кабанскын районуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда 14 концерт үгөө, хэдэн зуугаад харагшадые хангаа. Тэрэнэй урда тээ «Якутяночка» ансамбль Хяагтын районой 11 концерт, хахадынь холын мал ажалай точконуудта үгөө.

«Комсомолые партийна талаар хүтэлбэрилгые саашадань һайжаруулха болон залуушуулые коммунис ёһоор хүмүү[illegible] жо, загаһа буйлуулдаг, аяншалгын баазануудта соёлой талаар эмхидхэлшэдээр хүдэлдэг. Жэшээнь, нёдондо зун Камчаткада хүдэлһэн «Альбатрос», «Рифы» гэжэ отрядууд, Москвада үнгэрһэн Залуушуулай болон студентнэрэй бүхэдэлхэйн XII фестивальтай дашарамдуулан, 20-ёод лекци уншаһан, уран һайханай 30 концерт харуулһан, политическэ дуунай, политическэ плакадай конкурснуудые, амаралтын үдэшэнүүдые эмхидхэһэн, һургуули, хүүгэдэй саад заһабарилгада туһаламжа үзүүлһэн, журам алдадаг эдиршүүлтэй хүдэлһэн байна. Олон янзын энэ ажал ябуулга хадаа эдэбхи түгэс ажаһууха хараа бодол барималхадань, абаһан эрдэм мэдэсээ бодото дээрэ хэрэглэхэдэнь, хүн зонтой хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха дүршэлтэй болоходонь студентнэртэ туһатай байдаг.

Тобшолон хэлэхэдэ, студентнэрэй нийтэ-политическэ хүдэлмэриин түхэл янзанууд олон ондоо юм. 1975 онһоо 1985 он хүрэтэр Зүүн-Сибириин гүрэнэй соёлой институт 2647 мэргэжэлтые бэлдэжэ гаргаа. Тэдэнэй олонхинь мэргэжэлэй эрхим бэлэдхэлһээ гадна ажалша коллективүүдтэ политическэ-эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха дүй дүршэлтэй боложо, мүнөө үедэ партийно-комсомолой, совет, багшын хүдэлмэридэ ажалладаг, лекционно, пропагандистска ажал ябуулгада амжалтатайгаар хабаададаг байна.

Ерээдүйн мэргэжэлтэдтэ эмхидхэлэй, хүтэлбэрилгын дүй дүршэл олгохо тухай КПСС-эй XXVII съездын заабаринууд студентнэрэй нийтын-политическэ [illegible]

А. НАГОРНОВА,
Зүүн-Сибириин гүрэнэй соёлой институдай багша, түүхын эрдэмэй кандидат.

Коммунист тухай хөөрөөн

ХУБИТАНЬ ЕХЭ

Үглөөнэй наранай туяа [illegible] мандана. [illegible]

[illegible] съезд боложо дүүрэбэ. Холын заамха болон фермэнүүд дээгүүр ажаһуудаг малшадта ошожо, съездын материалнуудай удхые тайлбарилан ойлгуулгын эдэбхитэй хүдэлмэри ябуулагдаа һэн. Съездын шиидхэбэринүүд тухай хүн зондо хөөрэхэ гээшэ ехэ гүнзэгы удха шанартай зүйл шуу. Тиигээдшье Базар Санхарович КПСС-эй ЦК-гай съездын үзэмжэдэ табигдаһан Политическэ элидхэлые, ороной Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые ажалша хүнүүдтэ ойлгуулжа шададаг лэ гээшэ.

Социалис мүрысөөн хэр ябажа байнаб, фермэ дээрэ һүн хэр зэргэ һаагданаб, һаалишад ямар шанартайгаар һүеэ гүрэндэ тушаанаб гэхэ мэтын [illegible]тэ зоной аша туһада бүхы [illegible] сэеэ, бэлиг шадабарияа зо[illegible]рюулна. Хүндэ туһа хүргэхэ[illegible] зүб захяа заабари үгэхэ [illegible] сэдьхэлтэй коммунист Гармаев арадай депутадуудай районой Соведэй депутат гэһэн нэрэ зэргэтэй. Энэ нангин уялгаяа эрхимээр дүүргэжэ ябадагаарь баһал омогорхомоор агша.

Колхозой гэшүүд КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула хамаг оролдолгоео гаргана. Энэ эршэтэ ажалда Хурамхаанай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой профкомой түрүүлэгшэ Базар Санхарович Гармаевай оруулжа байһан хубита ехэ.

Б. ДОНДУПОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

СВЕРДЛОВСК. Эндэхи инструментальна заводой бүтээн гаргадаг продукци манай ороной бүхы предприятинуудта хэрэглэгдэхэһээ гадна дэлхэйн 25 орон хүдар эльгээгдэдэг юм. Тэдэ инструментнүүдэй отолдог хубинь илангаяа бүхэ, хатуу бодосоор хушагдадаг гээшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой научно-техническэ мэдээсэлэй болон уралан нарижуулгын бюрогой начальник Л. Черникова шэнэ түхэлэй инструментнүүдые харуулжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ЭЭЛЖЭЭТЭ ПЛЕНУМ

КПСС-эй Ивалгын районой ээлжээтэ пленум боложо, «Нийтын адууһа малда найдамтай тэжээлэй үндэһэ һуури байгуулха талаар РАПО-гой соведэй хүдэлмэри тухай» асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Энэ асуудалаар элидхэл РАПО-гой соведэй түрүүлэгшэ И. П. Осеев хээ. Тэрэ КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдэй эрилтэнүүдэй ёһоор нийтын малда тэжээл бэлэдхэлгэ дээшэлүүлхэ, тэрэнэй шанар һайжаруулха талаар бэелүүлхэ хүдэлмэриин гол шэглэлнүүд дээрэ дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байна. Эгээн шухаланъ гэхэдэ, ороoһото болон тэжээлэй ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ, үһалагдадаг газарые ашаүрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, шэнэ, һайн ургаса үгэхэ сортые бии болгохо, хэрэглэхэ болоно.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ «Заветы Ильича» совхозой тэжээл үйлэдбэрилдэг цехэй начальник О. В. Данилов, Буряадай хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдай директорэй орлогшо А. М. Емельянов, Оронгын совхозой луговодуудай звеное даагша А. Г. Цыремпилов болон бусад хабаадаа.

Пленум дээрэ зүбшэгдэһэн «Партиин райкомой пленумүүдэй хоорондо КПСС-эй райкомо бюрогой ябуулһан хүдэлмэри тухай» гэһэн асуудалаар КПСС-эй райкомой секретарь Д. Д. Сагадарова элидхэл хэбэ.

Пленум дээрэ партиин райкомой нэгэдэхи секретарь А. П. Цымбалюк дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Б. ЦЫДЫПОВ.

ЗАЛУУГАЙ ЗОРИГТОЙ

— Арбадахи класс дүүргэһэнэйнгээ удаа үетэн хүбүүдээрээ намарай хүдэлмэридэ ябалсажа байһанаа, һү һаалиин фермэдэ хүдэлхэ дуратайгаа мэдүүлээд, бүлэг үнеэдые даажа абаһан хүбүүн лэ даа. Малда ехэл шуналтай, дуратай байгаа гээшэ аабза. Армиһаа табигдажа ерэһээр фермэдээ хүдэлжэ эхилээ юм,—гэжэ Дээдэ-Жэрэмэй һаалишан Борис Федоров тухай нютагайхидайнь хөөрэлдэхые дуулаа бэлэйб.

Дундуур зэргын бэетэй, сэбэрхэн шарайтай хүбүүнтэй уулзажа. ажал хэрэгээрнь һонирхоходомнай, тэрэ инигэжэ хөөрөө һэн: «Хүдөө нютагта түрэһэн хадаа үхэр малда дуратайл байгаа бэшэ гүб. Мүнөө үедэ һаалишанаар хүдэлхэдэ эрэ хүнэй хүсэ шадал хэрэгтэйл гээд һанагшаб. Манай фермэдэхи хүдэлмэриин хэды оньһожоруулагдажа байгаашье һаань, бар хүсөөр хэхэ ажал үшөөл бии даа. Залуу хүбүүдэй фермэдэ хүдэлдэг болоо һаань, ехэл һайн байгаа. Хүн бүхэндэ сагаан эдеэнэй элбэг байбалнь, аша туһатайл ха юм.

Хэдэн жэлэй туршада фермэ дээрэ ажаллаһан тула Борис дүй дүршэлөөр баян болонхой. Үнеэдые зүбөөр харууһалалга. һайнаар эдеэлүүлгэ тон харюусалгатай гэжэ тэрэ тоолодог. Тиимэһээ ажалай үдэрэй гуримые наринаар сахина. Нэгэл хэмдэ үнеэдые эдеэлүүлдэг, һаадаг заншалтай юм. Энэ гуримые зааханшье хазагайруулбал, малай ашаг шэмэнь доошолоодхидог гээд Борис хөөрөө һэн.

Фермынгээ түрүү һаалишад Е. Д. Черданцевагай, М. В. Котровскаягай болон бусадай дүй дүршэлтэй залуу һаалишан анхаралтайгаар танилсаа. Тиихэдээ эдэ һаалишадай тугаллаха гунжануудые харууһалха, тугаллаһанайнь удаа үни болгонгүйгөөр тугалдань уурагыень хүхүүлхэ, тэсэмгэйгээр оролдожо, үдэртөө 4—5 дахин һаажа, һүыень дээшэлүүлхэ шадабаринь Борисые ехээр һонирхуулдаг һэн.

— Гунжадые зүбөөр харууһалжа тугаллуулаад, һүтэй үнеэн болгохо гээшэ онсо удха шанартай гэжэ тоолоноб. Эндэл залхуурангүйгөөр хүдэлбэл, хэдыхэн сагай үнгэрхэдэ һү ехээр үгэдэг үнеэдтэй болоод байгдаха даа. Тугаллаха гунжадые манай фермэдэ эртээнһээ һаалишадта даалгажа үгэдэг гуримтайбди. Тиин тэдэниие һайн харууһан доро байлгажа тугаллуулнабди. Юрэдөөл, мал ажал дээрэ жэжэ бужа юумэн гэжэ үгыл юм даа. Нёдондо хюһарһан үнеэдээ амяарнь гүүртэ болгожо харууһалагты гэлдээд, фермэһээмнай холо бэшэхэнэ зунай байрада гаргаа бэлэй. Теэд харууһанай муудаһан дээрэһээ зунай үедэ тэдэмнай хүсэд тобиржожошье үрдеэгүй бэлэй. Иимэ үнеэдһээ ямар тугал абтахаб, ашаг шэмэнь яажа дээшэлхэб даа. Ажал хүдэлмэреэ эрхилхэдээ бүхы талыень һайса бодомжолжо үзэхэ ёһотой гээшэ. Энэ ушарһаа боложо, сагаан эдеэ үшөөл багаар абтаа гэжэ һананаб. Мүнөө жэлдэ энэ алдуугаа дабтахагүй бэзэбди,—гэжэ Борис Иванович хөөрөө бэлэй.

Залуу һаалишан малай үбэлжэлгын үедэ дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, ажалай үндэр бүтээсэ түйлаа. Тэрэ энэ үедэ үнеэн бүриһөө 1714 килограмм һү һааһан байна. Байгша оной эхинһээ Борис үнеэн бүриһөө мянга гаран килограмм һү һаажа, фермынгээ һаалишадай дунда түрүү һуури эзэлнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ фермэ дээрэ залуушуул олоороо хүдэлдэг болонхой. Комсомол басагад Надя Дорофеева, Валя Емельянова, Анна Тулунина, Мария Клементьева, Надя Емельянова гэгшэд үнгэрһэн зунһаа ажаллажа эхилэнхэй. Борис залуушуулай ажал хэрэгээр ходо һонирхожо, тэдэнэртэ зүбшэл заабари үгэдэг.

— Комсомолшуудаймнай хүсөөр фермэ дээрэмнай ариг сэбэр наринаар сахигдадаг болоо, һү һаалимнайшье дээшэлнэ. Эндэ Борисай оруулһан хубита ехэ. Энэ хүбүүн тэдэнээ дахуулжа. ажал хүдэлмэридөө хандалгын ёһотойл жэшээ харуулна. Бидэнэй урдаа хараха ажалшамнай гээшэл даа,—гэжэ фермые даагша П. Г. Асташов хөөрөө бэлэй.

Урзанда жэлдэ Борис үнеэн бүриһөө гурбан мянга гаран килограмм һү һаагаа һэн. Мүнөө жэлдэшье энэ дабаае дабаха хүсэл эрмэлзэлтэйгээр залуу һаалишан ажаллана.

С. РИНЧИНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. Федоров.
Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.
Тарбагатайн район.

Үдэр бүхэнөө—үндэр ургасада

УҺАЛАЛГЫН АШААР

Таряашад, луговодууд, малшад хабарые ехээр хүлеэдэг гээшэ. Эгээл энэ хаһада бүхы юумэнэй эхин табигдана бшуу. Илангаяа бидэ, мелиораторнууд, луговодууд даалгагдаһан нуга сабшалангайнгаа, бэлшээриингээ ургасыень һайжаруулха талаар тодорхой хүдэлмэри хабарһаа эхилээд, бүхэли зундаа ябуулхые оролдодогбди.

Манай Эрхирэгэй совхозой эрхэ байдалда тарялан, сабшалан, бэлшээри уһалха гээшэ шиидхэхы удха шанартай. Ушар тиимэһээ ажахымнай луговодууд энэ харюусалгатай хаһадаа эртүүр бэлдэдэг, үбэлэй сагта бүлүүр станцинуудаа, уһа сасадаг түхеэрэлгэнүүдээ заһабаридаг, тошо халяажа хүргэдэг, һубаг ханаабуудые сэбэрлэдэг, бэлдэдэг байха юм. Ингэжэ эдэнэр хабарай түрүүшын үдэрһөө һайрамай уһа алдахагүйн тула тэрэнээ урид сэбэрлэгдэһэн һубаг ханаабуудаар урадхуулан сабшалан,бэлшээриин хүрьһэндэнь оруулдаг заншалтай. Үдын голой мүльһэнэй хайлахадань, сньһон түхеэрэлгэнүүдээ хүдэлгэжэ захалдаг гуримтайбди.

Совхозоймнай 2498 гектар сабшалангынь уһалагдадаг юм. Мүнөө энэ талмайгаа бултыень нэгэ дахин ажамидаралта уһаар ундалуулаад байнабди. Луговодууднай 1650 гектар газараа хоёрдохёо уһалба. Ажахы доторнай бүлүүр 10 станци бии юм. Тэрэнэйнь мүнөө дүрбэниинь һаадгүйгөөр хүдэлгэгдэнэ. Юундэ бэшэнээ ашагланагүйбибди гэхэдэ, тоһо түлишын дуталдаһан дээрэһээ бага станцинуудаа эдэ үдэрнүүдтэ болюулһабди. Тиимэһээ энэ 4 станцияа үндэр бүтээсэтэйгээр хэрэглэхые оролдонобди.

Нуга сабшалангаа һайсахан уһалдаг түрүүшүүл ямаршье уларилтай жэлдэ тогтууритай баян ургаса хуряажа абадаг. Совхозой түрүү луговод Лука Ерофеевич Шкворов уһалагдадаг 92 гектар газар дээрэһээ нёдондо гектарай 52 центнер ургаса суглуулаа һэн. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг луговодуудай звено үнгэрһэн жэлдэ даалгагдаһан 220 гектар сабшалангай гектар бүриһөө 26 центнер ногоо ургуулһан байха юм. Мүнөө тус коллективэй 7 гэшүүд нуга сабшалангаа нэгэ дахин уһалаад, хоёрдохёо ундалуулжа эхилэнхэй. Г. С. Разуваевай даадаг звенодо СНП-50/80 түхэлэй хоёр станци хүдэлгэгдэжэ, һүүлэй дүнгөөр 100-гаад гектар газар уһалагдаа. В. И. Перевалоовай ударидадаг звеногойхид 40 гектарта таригдаһан олон жэлэй ногоо харууһалдаг юм. Мүнөө тэдэнэр энэ талмайгаа хоёрдохёо уһалжа дүүргэбэ. Эдэнэртэ бүлүүр нэгэ станци хүдэлгэгдэнэ.

Иигэжэ бидэ шадаха зэргээрээ нуга сабшалангаа ундалуулжа байнабди.

П. ПЕЧКИН,
Загарайн районой Эрхирэгэй совхозой ахамад мелиоратор.

Совет орон дотор

СИБИРИИН ЗАХИЛНУУДЫЕ БОЛЗОРЬООНЬ УРИД

ОДЕССЭ. Январиин восстаниин нэрэмжэтэ хүндэ кран бүтээлгын эндэхи нэгэдэлэй коллектив Сибириин габшагай барилгануудта өөрөө ябадаг крануудые эльгээхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэнэ. Болзорһоо һараар урид 25 тонно ашаа тээхэ кран эндэһээ Тюмень эльгээгдэбэ. Тингэжэ предприятиин ажалшад абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Үйлэдбэриие үндэһөөрнь шэнэдхэн һэльбэһэнэй эсэстэ крануудые үйлэдбэрилхэ шанга график урндшалан дүүргэхэ арга бии ололон байгаа. Эндэ тоогой-программна хүтэлбэритэй станогууд, роботоор хангагдаһан комплекснууд тодхогдоо. Тэдэнэй туһаламжаар ажалай бүтээсэ 1,5—2 дахин дээшэлээ. Ажалаа бригадна аргаар эмхидхэжэ, захилнуудые дүүргэлгын хойноһоо хүдэлмэришэдэй хиналта тогтооһониинь баһал һайн байба.

Бусад хэрэглэгшэдые хохидолдо оруулхагүйгөөр Сибириин бүхы захилнуудые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ кран бүтээгшэд шиидэнхэй. Арбан хоёрдохи түсэбтэ табан жэлэй барилганuудта элдэб хэмжээнэй ашаа тээдэг хэдэн арбаад кран хурдадхагдаһан графигаар эльгээгдэхэ юм.

ХҮДӨӨГЭЙ ГУШАН МЭРГЭЖЭЛ

ТИХВИН (Ленинградай область). Шугозерско техническэ мэргэжэлэй һургуулида гурбан жэл һураһанай һүүлээр совхозой бусад стипендиадуудтай хамта Ирина Колотилова түрэл тосхоноо бусажа ерэбэ. Тус һургуулиие дүүргэгшэдтэ дунда һургуулиин аттестадтай хамта үргэн шэглэлэй механизаторнуудай болон малшадай үнэмшэлгэнүүд барюулагдаа юм.

Хүбүүд, басагад хүдөөгэй хэдэн мэргэжэлтэй боложо гараа. Жэшээнь, оньһон аргаар үнеэдые һаадаг опер[illegible]тор аппаратура заһажа, [illegible] дэо техническэ агрегадуудые хүдэлгэжэ, харин хэр[illegible]тэй болоо һаань, автомаш[illegible]ын рульда һуужа шада[illegible] юм.

Һургуули дүүргэжэ ерэ[illegible]шэд звенонууд болон бри[illegible]дануудай бүридэлдэ оруула[illegible] даа. Тэдэнэр дүй дүршэлт[illegible] һурган хүмүүжүүлэгшэ[illegible] хүтэлбэри доро хүдэлхэ б[illegible]на. Хоер-гурбан һара б[illegible]лоод, үнэмшэлгэнүүдээ ди[illegible]ломуудаар һэлгэхын тула [illegible] бүүд, басагадай һураһан һ[illegible]гуулидаа ошоходонь, һур[illegible] хүмүүжүүлэгшэдэйнь һана[illegible]жа хараада абтаха байна.

Агропромой бүхы пред[illegible]приятинуудай захилнуудаар кадрнуудые бэлдэдэг бол[illegible]һон хүдөөгэй техническэ мэр[illegible]гэжэлэй һургуулинуудые [illegible]ридхэлгэ эндэ түгэсхэгдэ[illegible]

(ТАСС).

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ

ХОРХОЙ ШУМУУЛТАЙ ТЭМСЭХЭ

Мүнөө июнь һарада ёһотойл зунай халуун дулаан үдэрнүүд тогтожо, бүхы таримал ургамал, хээрын сабшалан, бэлшээриин ногооншье түлэг ургажа байна. Энэ үедэ ажахынуудта огородой эдеэнэй, илангаяа капустын, помидорой рассада тарялан дээрэ һуулгана, үгэрсэ таригдана. Ойрын үдэрнүүдтэ полинууд дээрэ хартаабхын, кукурузын эшэ намаан гаража эхилхэнь.

Энээнтэй хамта ургамалай хоротон элдэб хорхой шумуулнууд элбэгжэжэ, таримал ургамалай һая гараһан үнжэгэн зөөлэхэн эшэ намаае эдижэ, гэмтээхэ, муудхааха аюул тохёолдуулдаг гээшэ.

Жэшээлхэдэ, майн хоёрдохи арбан хоногһоо хойшо мэрэдэг үтэн хорхой, эрбээхэйнүүд олон боложо, хартаабхын, кукурузын эшэ намаа, капустын рассада гэмтээжэ болохо байна. Тэдэниие үгы хэхын тула эгээл мүнөө үедэ паар дээрэ культиваторнуудые шэрэхэ, ургасын зурууд хоорондохиие гүнзэгыгөөр элдүүрилхэ, аммиагтай уһа оруулха хэрэгтэй. Тэрэшэлэн 0,3 процентын хлорофосые гү, али 6,2 процентын метафосой эмульсиие ургамалнууд дээгүүр сасахада һайн. Эдэ хоронуудые илангаяа һүниин сагта сасахада ашагтай байдаг.

Урда жэлнүүдтэ луговой мотылек гэдэг хорхой дэлгэржэ, таримал ургамалнуудай ургасада горитой хохидол ушаруулдаг һэн. Иигээд июниин эхээр, тэн багаар халуун дулаанда эдэ хорхойнууд ехээр элбэгжэжэ, ургамалда хоро хүргэжэ болохо байна. Эдантэй тэмсэхын тула эдэ үдэрнүүдтэ ургамалнуудай зурууд хоорондын элдүүрилгые түргэнөөр хэжэ эхилхэ шухала. Юуб гэхэдэ, эдэ хорхойнууд түрүүн ургамалай буртаг ногоондо бии болоод, тэндэ үтэнүүдээ хаяжа, һүүлдэнь, пропашной болон огородой ургамалнуудта ородог. Нэн түрүүн 50 процентын карбофос хорые гектар бүхэндэ 0,5—1 килограмм хүртэхөөр, метафосые гектарай 0,7—1,4 килограмм хүртэхөөр ургамалай эшэнүүд дээгүүр сасахада болоно.

Таража ябадаг таршаанууд болон шааруул гэхэ мэтэ хорхойнууд июниин һүүл багаар үтэеэ хаяжа, олон боложо эхилхэ байна. Энэ үедэ тэдэниие усадхахын тула гексахлоранай 12 процентын дуст гектар бүхэндэ 15—18 килограммай хүртэхөөр сасаха ёһотой. Үгышье һаа, карбофос болон метафос хоро гектарай 1,2—1,4 килограмм хүрэтэр хаяхада өөрэгүй. Тиимэ хоронуудые сасаһан газарай дүтэ шадархи сабшалангай үбһые 20 үдэрэй туршада сабшажа гү, али тэндэхи бэлшээридэ мал адуулжа болохогүй.

Огородой эдеэнэй ургасые ямар хорхойнууд гэмтээжэ болохоб!

Репная белянка гэдэг эрбээхэйнүүд бүри майн эхээр бии боложо эхилээ һэн. Тэдэнэй үтэн хорхойнуудынь июниин хоёрдохи 10 хоногой эхээр бии боложо захалха юм. Эгээл энэ үедэнь капустын эшэ намаа дээгүүр 0,2—0,3 процентын хлорофос сасаха шухала.

Капустын эшэ намаае эдидэг батаганаан хорхойнууд июниин эхээр бии боложо, һүүлдэнь үтэнүүдээ хаяад, таригдаһан капустын рассадые гэмтээхэ аюул бии. Тэдэниие үгы хэхын тула гексахлоранай 12 процентын дуст газарайнь хүрьһэн дээгүүр сасаад, үтэнүүдэйнь бии болохо үедэ 0,3—0,4 процентын БИ-58 гэдэг хоро арбан хоногой туршада 2—3 дахин хаяха хэрэгтэй.

Мүн капустын совко гэдэг сагаан эрбээхэйнүүд, капустын хүйр, рапсын эшэ намаа эдидэг хорхой гэхэ мэтэ баһал июниин эхээр, тэн багаар, июль соошье дэлгэржэ болохо байна. Эдэ хорхой шумуулнуудтай тэмсэхын тула хлорофо[illegible] гектарай 1—1,2 килограмм хүртэхөөр, карбофосые бага[illegible] тады шэнээнээр таримал ург[illegible]амалнуудай эшэ намаануу[illegible] дээгүүр сасахада таарамжат[illegible]

Үрэ жэмэстэ ургамалнуудые гэмтээдэг хорхойнуудтай [illegible] сэхэ хэмжээнүүд тухай [illegible] үгэ хэлэлтэй.

Үхэр нюдэнэй тля, медяница гэдэг үтэн хорхойнууд жэмэ[illegible]тэ ургамалай набшаһанай ш[illegible]мэ хүхэжэ эдидэг, буршылга[illegible]даг, муудхаадаг байха юм. Т[illegible]дэнэй түргэн олошорхогүйн тула 0,2 процентын хлорофос гү, али карбофос дээгүүрн[illegible] сасаха шухала. Томо үрэ жэ[illegible]мэстэй ургамалнуудые гэмтээ[illegible]дэг яблониин молелистовертко, плодожорко гэхэ мэтэ хорхойнуудые үгы хэхын тула июнь соо ранеткэнүүдэй сэсэглэхэ багаар 0,2—0,3 процентын фосфамидай суспензи г[illegible] али метафос, каратан, карбофос, хлорофос гэхэ мэтэ хоронуудые түрүүн июниин эхээр, эрбээхэйнүүдэйнь [illegible] эхилхэ үедэ сасаад, удаань ургамалай сэсэглэжэ дүүрэһэн хойно хоёрдохёо, һүүлдэнь хорхойнуудай үрэ жэмэстэ орожо эхилхэ үедэ гурбадахяа хаяхэрэгтэй.

А. БОТОЕВА,
Ургамал хамгаалха станциин лабораторийн даагша.

МИЛЛИОН ХҮН ЗОНИИЕ ЗӨӨБЭ

Северобайкальскын автопредприятиин хүдэлмэришэд, жолоошод, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд БАМ-ай барилгада хэрэгтэй ашаа зөөхынгөө хажуугаар Хойто-Байгалай районой ажалшадые автобусоор, таксигаар зөөдэг юм. Автобуснуудые һайнаар ябуулжа, ажалшадай эрилтые гүйсэд хангаха гээшэ эдэнэй гол шухала зорилгонуудай нэгэниинь мүн болоно. Бэрхэ жолоошод Г. Н. Юрко, Д. Б. Богданов, В. Н. Черкашин гэгшэд автобусуудые миин байлгангүйгөөр, шадамар бэрхээр ашаглажа, даабаряа үлүүлдэг заншалтай.

Тус автопредприятиин бэшэшье олон хүдэлмэришэд тон эдэбхитэйгээр социалис мүрысөөндэ хабаадалсажа, БАМ-ай барилгашадай, түмэр замшадай эрилтэнүүдые һайнаар хангаха гэжэ эрмэлзэнэ. Байгша оной эхинһээ энэ коллектив миллион ажалшадые зөөһэн тухайгаа һаяхан баяр баясхалантайгаар элидхэбэ.

— Жэлэй дүүрэтэр үшөө хоёр миллион хүн зониие автобус болон таксигаар зөөжэ, хурдадхалгын табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхээр эрид шиидэнхэй,—гэжэ автопредприятиин начальник М. И. Хотимцов мэдүүлнэ. Жолоошод урдаа хүнгэн бэшэ зорилго табяад, хабаяа харуулжа байна.

А. ЛИННИК,
КПСС-эй Северобайкальскын горкомой инструктор.

ЗАГАҺАТЫНХИД ЗАЛИТАЙ

…дэ хонишодой …тай хаһа ороод …имэһээ, …а гарза хорол…жүүлхэ, тобир …болгохо гээшэ …үнеэдэрэй гол … үсхэбэрилдэг …озой эхэ хони… …г бригадануу… …февраль һарын …дһаа хонидоо …заншалтай юм. …едэ энэ харюу… …һүүлшын ша… …дохи табан жэ… …лдэ олон хурь… …үүлхэ зорилго… …и хонишод ху… …й. Ажахын эхэ …арын коллекти… …олоониинь зуу… …гараа. Эдэнэрэй …зой түрүү хони… …Михаил Махасо… …даадаг бригада …593 хурьгадые …хоролтогүйгөөр …йнхай. Иигэжэ тэрэ тул абаха түсэбөө 123 процентдэ хүргэжэ, ажахы дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгаржа гараба. Хоёрдохи һуурие Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Иван Булгатович Ербаевай хүтэлбэрилдэг бригадынхид эзэлбэ. Эдэнэр 522 зуһаг хонидһоо 581 хурьга абажа, даабаряа 111,3 процентдэ хүргэһэн байна. Георгий Михайлович Михайловай ударидадаг коллективэй гэшүүд 100 эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 105,5 хурьга абажа, гурбадахи һуурида гараба. Ахалагша хонишод Елена Александровна Пинтаевагай, Елизавета Дылыковна Дашидондоковагай, Цындыма Потеевагай даадаг бригадын хонишод хурьга абаха түсэбөө үлүүлжэ, магтаал һайшаалда хүртэһэн байна.

Залуу хонишон Петр Хамитович Шамсудиновые онсолон тэмдэглэхээр. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг коллектив 515 хурьга абажа, зуутанай зэргэдэ гараа бшуу. Нүхэр Шамсудинов хонишоноор һаянай хүдэлжэ байһаншье һаа, иимэ үндэр үрэ дүн туйлаһаниинь һайшаамаар.

Һаяхан хонишон болоһон Даша Гармаевай, мүн үнинэй хүдэлдэг Мария Михайловна Сэглуевагай ажалаар баясамаар, эдэнэр байгша ондо хурьга абаха түсэбөө амжалтатай дүүргэһэн байха юм.

Манайшье коллектив зуутанай зэргэдэ гаража шадаа. Бидэ хурьга абаха, ноохо хайшалха үнгэрэгшэ арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые сүм дүүргэһэн байнабди. Энэ туйлаһан амжалтаяа арбан хоёрдохи табан жэлдэ батадхаха хүсэлтэй байһанаа мэдүүлнэбди.

Ажахымнай хонишод 9110 эхэ хониһоо 7588 хурьга абаа гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 83,8 хурьга түлжүүлжэ байна. Иигэжэ бидэ ажахынгаа гол баялиг болохо хонин һүрэгые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулжа ябанабди.

КПСС-эй XXVII съезд дээрэ баталагдан абтаһан ороной Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд дотор хонинной мяха, ноохо ба хонинной арһа абалгые дээшэлүүлхээр хараалагданхай. Энэ партиин табиһан хараа зорилгые бидэ бодсото дээрэнь бэелүүлхэ арга боломжотой байһанаа бултанайнгаа зүгһөө мэдүүлнэбди.

Б. ДОНДОКОВ,
Хэжэнгын районой Загаһатын совхозой ахалагша хонишон.

Депутат—арадай түлөөлэгшэ

ЗОНДОО ХҮНДЭТЭЙ

Анна Илларионовна Ваганова Хяагтын 1-дэхи магазинай комсомол-залуушуулай коллективтэ ахалагша наймаалагшаар хүдэлдэг. Тэрэ арадай депутадуудай районно Соведэй депутат юм. Анна Илларионовна хүн зонтой үгээ ойлголсодог, сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөө туһалдаг заншалтай.

Арбадахи класс дүүргэһэнэй удаа хэн болохобиб гэжэ Анна удаан бодомжолоогүй һэн. Зэдын районой Петропавловка һууринда наймаалагшаар ажалладаг эгэшэ Капитолинын мэргэжэлдэ һураха гэжэ үни хада шиидэһэн байгаа бшуу.

Тиигэжэ наймаалагшын хүнгэн бэшэ ажал эхилээ һэн. Хүн зоной урда бүхэли үдэртөө хүл дээрээ зогсохо, магазинда орогшодто эд бараагаа дурадхаха, зүбшэл заабари үгэхэ, даалгагдаһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандаха — наймаалагша бүхэндэ шухала удха шанартай эдэ «жэжэ» гэгдэдэг зүйлнүүдые Анна басаган түрүүшын үдэрнүүдһээ ойлгожо абаһан бэлэй.

Ажал хүдэлмэридөө оролдосотойгоор хандажа, эд бараа, болон эдеэ хоол хүн зондо худалдаха түсэбөө дүүргэдэг болоһон наймаалагша А. И. Ваганова уданшьегүй «Коммунис ажалай ударник» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Тэрэ худалдан абагшадта аятай зохидоор хандадаг, алдуу эндүү ябадал гаргадаггүй юм.

— Худалдаа наймаанай хүдэлмэридэ тэсэбэри хэрэгтэй даа. Үдэр бүри хэдэн зуугаад хүн магазинда ороходоо, элдэб юумэ дуугаржашье болохо. Ойлгуулламжын хүдэлмэри манай талаһаа мүн лэ ябуулагдаха ёһотой, — гэжэ Анна Илларионовна хөөрөө һэн.

Хяагтын горторгын универмагта тэрэ 1977 онһоо хойшо хүдэлнэ. Залуу наймаалагшадта Анна Илларионовна ходо туһалжа байдаг. Гол ажал дээрээ саг үргэлжэ сүлөөгүй байдагшье һаа, тэрэ депутадайнгаа уялгануудые эрхимээр дүүргэдэг гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Анна Илларионовна өөрынгөө һунгуулиин округой хүн зоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулжа, һууринайнгаа үйлсэнүүдые болбосон түхэлтэй болгохо тушаа асуудалда горитой анхарал хандуулдаг байна.

Нэгэтэ Эсэгэ оронооо хамгаалгын дайнда нүхэрөө алдаһан ганса эхэнэр депутат А. И. Вагановада хандажа, районой коммунальна ажахын хүдэлмэрилэгшэд хуушан пеэшэнгыем заһабарилжа үгэнэгүй гэжэ гомдол бариһан байгаа. Депутат тэрэ асуудалынь түргөөр шиидхэлсээд, палисаднигынь заһабарилуулжа үгөө.

— Депутат Анна Илларионовна Ваганова оролдосотой бэрхэ ажалаараа һунгагшадайнгаа этигэл найдабарине нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ ябадаг,— гэжэ арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой секретарь Ц. Г. Бабушоевэй тэрэнииие магтажа байхадань нилээд зохид байгаа.

Е. СУРМАЧ,
манай штатнабэшэ корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: депутат А. И. Ваганова.
Авторай фото.

АЖАЛШАД ЗҮБШЭНЭ, ДУРАДХАНА, ШҮҮМЖЭЛНЭ

ХҮН БҮХЭНЭЙ ОРОЛДОЛГОҺОО...

БЭШЭГҮҮДЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө совет арад бүхы хүсэ шадалаа, эрмэлзэл үүсхэлээ Эхэ оронойнгоо һалбаран хүгжэлтэдэ зорюулна. 1986 он хадаа Эб найрамдалай жэл гэжэ соносхогдонхой. Дэлхэйн арадуудай аюулгүй байдалай, эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ бүхы социалис оронуудай арад зон бусад ажалшадтай хамта зогсонхой. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой хэһэн Мэдүүлгэ, мүн совет телевиденеэр һаяхан хэлэһэн үгэнүүд хадаа хүн түрэлтэнэй гол шухала асуудалнуудта харюусана, тэрэшэлэн ядерна туршалгануудые болюулха, хүн зониие ядерна болон химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдһээ сүлөөлхэ, юрын бүү зэбсэгүүдые хорооохо гэһэн тодорхой дурадхалнууд болоно. Илангаяа түрүүшын атомна бомбодо нэрбэгдэһэн Японой Хиросима хотодо гү, али ондоо гүрэнэй ниислэлдэ Холбоото Штадуудай президенттэй уулзажа, ядерна туршалгануудые болюулха тухай хэлсэхэ гэһэн М. С. Горбачевой дурадхалые республикымнай ажалшад халуунаар дэмжэжэ байһан тухайгаа мэдүүлнэ. Тиихэдэ Чернобыльдо аюул усалай тохёолдоходо, совет хүнүүд эрэлхэг зоригтойгоор, эбтэй зэтэйгээр аюулые усадхаха хэрэгтэ хабаадана. БАМ-ай Буряадай участогай бүлэг хүдэлмэришэд, эрхим мэржэлтэд Чернобыль ошоһон байна. Республикымнай ажалшад ондо ондоо мэргэжэлтэй, наһатай, хүнүүд Чернобылиин хүн зондо туһа хүргэхөөр бэлэн байһанаа мэдүүлнэ, һайн һайхан сэдьхэлэй элдэб дурадхалнуудые оруулна. Энээн тухай газетэмнай бэшээ һэн.

Уласхоорондын һаналаа нэгэдэлгын үдэрнүүдтэ, Агууехэ Илалтын һайндэртэ зорюулагдаһан бэшэгүүд редакцидамнай олоор ороо. Дайнай болон ажалай ветеранууд С. Б. Хандажапов, С. Г. Ленский, Д. Ш. Аюшеев болон бусад нүхэд бэшэһэн бэшэгүүд соогоо «Эб найрамдалай наран хододоо мандаг лэ!» гэһэн үгэнүүдые батадхан, эрхим ажалаараа гүрэн түрынгөө үүсхэлнүүдые дэмжэхэ зэргэтэй гэжэ бэшэнэ. Ажалшан бүхэнэй оролдолгоһоо хамтын үрэ дүн туйлагдадаг ха юм. Партиин XXVII съезд дээрэ хүн бүхэнэй зохёохы бэлиг шадабари гүйсэдөөр хэрэглэлгэ тухай тон зүбөөр заагдаа ха юм.

Хабарай тарилгын харюусалгата хаһа соо хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд туха сүлөөгүй ажаллана. Ажалдаа түрүү технологи хэрэглэхэ, жэшээлхэдэ, газар элдүүрилгын зональна гурим үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гэжэ механизаторнууд оролдоно. Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхозой, Хэжэнгын районой Загаһатын совхозой, Яруунын районой «Улаан Туяа» совхозой болон бусад ажахынуудай таряашад тарилгын хаһада һайнаар бэлдэнхэй байһанай ашаар арбан хоёрдохи табан жэлэйнгээ түрүүшын хабарай хүдэлмэриие эрхимээр, һайн шанартайгаар үнгэргэбэ. Тиихэдэ зарим газарта, нэрлэбэл, Хориин, Сэлэнгын болон бусад районуудай ажахынуудта механизаторнуудта, таряашадта ажаллаха, амарха тааруу эрхэ байдал тогтоогдоогүй байһаар. Энээн тухай хүдөө бэшэгшэд мэдээсээ һэн.

Ниитын мал ажалда мүн лэ харюусалгатай хаһа ерэнхэй. Фермэ, гүүртэ, отаралуудай малшад малаа зуһаланда нүүлгэжэ, бэлшээриин үедэ ашаг шэмыень улам дээшэлүүлхэ зорилготой. Малшадай ажал хэрэгүүд тухай, тэдэнэй байра байдал, эрилтэ хэрэглэмжэнүүдыень хангаха тухай бэшэхыень уншагшадаа уринабди.

Һурагшадай ажалай четвертиин хүдэлмэри эмхидхэхэ, хүүгэдэй зунай амаралтада гүйсэд анхаралаа хандуулха тухай бэшэгүүд олон. Ажалайнгаа залуу халаание һурган хүмүүжүүлхэ, һурагшадые ерээдүйн мэргэжэлтэй танилсуулха тухай бэшэгүүдээ, һургуулиин ажабайдалда зорюулһан шүлэгүүдээ хүдөө бэшэгшэд А. Д. Доноев, Э. Д. Будаев болон бусад нүхэд эльгээгээ. Үхибүүдэй эгээл дүтын аха нүхэр багша тухай бэшэгүүд бии. Үбэр-Зөөхэйн дунда һургуулиин буряад хэлэнэй багша З. Р. Цыбикдоржиевада зорюулагдаһан зураглал Сэлэнгын районһоо абаабди. Эхэ орондоо дуратайгаар, газартаа эзэн ёһоор хандаха хүнүүдые тэрэ хүмүүжүүлхэ байна гэжэ этигэнэбди.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдэй эрилтын ёһоор, шүүмжэлхы удхатай статьянууд газетэдэмнай үсөөн бэшэ гарадаг. Тэрэшэлэн эдэ статьянуудай үндэһөөр абтаһан хэмжээнүүд тушаа эмхи зургаануудай, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд саг үргэлжэ мэдээсэдэг гээшэ. Тиихэдэнь «Буряад үнэн» газетэдэ бэшэһэнэй һүүлээр» гэһэн ниитэ гаршаг доро харюунуудыень толилжо, удхыень тайлбарилан, уншагшадтаа дамжуулдаг байнабди. Һүүлэй үедэ шүүмжэлхы статьягай мүрөөр бэшэгдэһэн редакциин эрилтэ-бэшэгүүдтэ болзор соогоо харюусаагүй, тусхай хэмжээнүүдые абаһан тухайгаа редакцида дуулгаагүй хүтэлбэрилэгшэд баһал бии. Жэшээлхэдэ, «Соёлой ордондо хон-жэн» гэһэн статьягай мүрөөр хэгдэһэн эрилтэ-бэшэгтэ Улаан-Үдын мяханай комбинадай һарткомой секретарь В. К. Попченко, нарин сэмбын комбинадай парткомой секретарь Д. П. Могоева, «Главбурятстрой» управлениин начальнигай орлогшо П. С. Березкин гэгшэдһээ харюу-бэшэгүүд абтаагүй байһаар. Тиимэһээ дутагдалнуудаа усадхаха талаар саг болзортонь хэмжээнүүдые абажа, удаарууланггүй, дары түргэн харюу бэшэгүүдые ябуулжа байхыень эдэ нүхэдтэ редакци һануулна.

Хүндэтэ уншагшад! Буряад оронойнмай гол шухала барилганууд дээрэ хүдэлжэ байһан эрхим хүбүүд, басагад тухайгаа, мүн оронойнгоо Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ хам оролсоһон нүхэд тухайгаа, хото хүдөөдэ хүндэтэй болоһон ажалшад, багшанар тухайгаа бэшэжэ байхыетнай уринабди. Тиихэдэ өөһэдынгөө зохёоһон шүлэг, дуунуудаа эльгээхэ, һанал дурадхалнуудаараа хубаалдажа байха бээз гэжэ найданабди.

ҮНЭР БҮЛЫН УРМА

Борьёогой үргэн тала нютагта, хори гаран жэлэй саана Доржо Ханда хоёр золгожо, хуби заяагаа ниилүүлһэн байна. Тиин энэ Гомбоевтоной гэр бүлэ арбан табан үхибүүдтэй боложо, жаргалтай, үнэр баян ажаһууна. Баян бүлын хүүгэдэй зурганиинь хүбүүд, юһэниинь басагад юм.

Ехэ хүбүүниинь дунда һургуули дүүргээд, автомашинын жолоошоной мэргэжэлтэй боложо, Улаан-Үдэ хотын автотранспортна 3-дахи предприятида ажаллана. Удаадахи хоёр хүбүүдынь сэрэгэй албанһаа бусажа ерээд, эсэгэтээ хамта түрэл колхоздоо хонишодой бригадада хүдэлнэ.

Пүрбэ хүбүүниинь хүдөө ажахын институт дүүргэжэ, ветврач болонхой. Долгор басаганиинь Москвада, Светань Хяагтын медучилищиин 2-дохи курсада һуража байнад. Доржо, Ханда Гомбоевтон үшөө залуушье һаа, үри бэенэрээ хүмүүжүүлэн, нангин жаргалаа эдлэжэ байнхай.

Доржо Эрдынеевич түрэл колхоздоо жолоошоноор ажаллажа байһан аад, һүүлдэнь өөрынгөө һайн дураар хонидой отара даажа абаад, эрхим һайн дүнгүүдые туйлажа ябана. Правлениин, парткомой зүгһөө грамотаар, мүнгэн шангаар нэгэнтэ бэшэ тэрэ шагнагдаһан байна. Мүн коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй. Арба гаран жэл соо зуун эхэ хонин бүриһөө зуу гаран хурьга абажа, тобир тарганаар түлжүүлнэ. Гүнтын Үбэр гэжэ арюун сэбэр добо газарта хонишодой һайн байра, хото, хорёо гэхэ мэтэ эндэ зохидоор түхеэрэгдэнхэй. Энэ бригада арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые холо үлүүлэн дүүргэһэн байна. Жэшээнь, 1984 ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 109 хурьга, харин 1985 ондо—113 хурьга абаһан алдартай юм. Мүнөө үедэ арбан хоёрдохи табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлдэ, Коммунис партиингаа XXVII съездын хүндэлэлдэ бэлэг болгон зуун эхэ хонин бүриһөө зуун хурьга абаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ байнхай.

— Гүнтын Үбэрһөө баруун урагшаа нэмжыһэн талаар зунай һайхан сагта зуһаландаа гараһан хони, мал олошордог. Үнгэрһэн зун бороотой байжа, горхонойнмай захаар нэмжыһэн бэлшээри сэл хүхэ ногоогоор халюуржа эхилээ һэн,— гэжэ олоной эжы Ханда Чоймболовна омогорхон хэлээ бэлэй. — Энэшье жэлдэ бараг һайн байха бээз.

Гомбоевтоной арбан табан хүүгэдынь, аша гушанарынь Эхэ оронойнгоо, эхэ, эсэгынгээ нэрэ солые үргэлсэхэ хүнүүд боложо, нарата алтан дэлхэй дээрэ нэрэ солоёо дурдуулжа ябаха байха гэжэ нютагайхидынь этигэнэбди.

Ц. САГАЛЕЕВ,
манай штатнабэшэ корр.
Зэдын район.

«Хүн зониие һайнаар хангаха талаар дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин хүдэлмэришэд хам оролсоһон байна. Социалис мүрысөөнэй дүнгөөр Тимлюйн түмэр замай станциин кассирнууд түрүүшүүлэй зэргэдэ гаража, мүнгэн шанда хүртэбэ. Энэ амжалтадань кассир Г. И. Шешурихинагай оруулһан хубита ехэ юм. Тэрэ ажалдаа оролдосотойгоор хандажа, үдэрһөө үдэртэ эрхим дүнгүүдые туйлана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. И. Шешурихина.

М. СУТУРИНАЙ фото.

УЛААН-ҮДЭДЭ ЗООПАРК ХЭРЭГТЭЙ

Улаан-Үдэмнай гурбан зуун мянганһаа үлүү хүн зонтой боложо, Сибириин томохон городуудай тоодо оробо ха юм. Иимэ хэмжээнэй городууд гол түлэб үнихэнэй өөрын зоопарктай болонхой гээшэ.

Манай Буряад орон элдэб ан түрөөлөөр, эм домто ургамалнуудааршье баян. Тэдэнэй зариманиинь СССР-эй Улаан дэбтэртэшье ороһон байха.

Өөрын зоопарктай болобол, ехэл удха шанартай байгаа гэжэ олохон эрдэмтэд болон мэргэжэлтэд тон зүб тоолоно. Жэшээнь, 1986 оной апрелиин 18-да «Комсомольская правда» газетэдэ зоопаркын ямар удха шанартай байһан тухай бэшэхэдээ, городой хүн зондо, тэрэнэй иимэнүүд янзын үүргэ дүүргэхэ байһан тухайнь тайлбарилна. Нэгэдэхеэр, болбосоролые болон эрдэм мэдэсые дээшэлүүлгэдэ онсо удха шанартай. Үнэхөөрөөшье, манай Баргажанай суута булга, хүбшэ тайгын баабгайе, һонор хэдэргэ болон бусад ан амитадые городой хүн зон, илангаяа залуушуул оройдоошье хараа, үзөөгүй шахуу ябадаг ха юм. Хоёрдохёор, зоопарк хадаа байгаали хамгаалгын хэрэгтэ сэхэ нүлөөлхэ эмхи мүн болоно. Жэшээлхэдэ, манай Буряад ороной үгы боложо байһан болон хомор ан амитадые зоопарк соо байлгажа үсхэбэрилхэ арга хангахал. Тиихэдэ научнашье хүдэлмэри эндэ эмхидхэжэ боломоор байха һэн. Ажалшадай сүлөө сагаа аша үрэтэйгөөр үнгэргэдэг газар боложо, архидалгатай тэмсэлдэ ехэ нүлөө үзүүлхэ байһаниинь арсашагүй ааб даа.

Энэдхэг ороной зоопаркнууд соо би олон янзын элдэб һонин амитадые хараһан байнаб. Урдань тэдэниие миин лэ зурагууд дээрэ харагша һэм. Харин өөрөө зоопарк соо орожо хараха гээшэ тад ондоо ха юм даа. Тиигэжэ тэдэ амитад тухай ехэхэн юумэ мэдэхэ болоо һэм.

Зоопарк байгуулга бүхы республикымнай ажалшадай хэрэг болохо ёһотой. Тиимэһээ ехэ багагүй бүхы хүн зон хубитоёо оруулха бээз гэжэ хүлеэлтэй.

Зоопарк эмхидхэн байгуулга хадаа нэгэ жэлэй хэрэг бэшэ ааб даа. Тиимэһээ XII табан жэлдэ энэ һайшаалта хэрэг эхилээд, дабдээрээ өөрынгөө орон нютагай ан амитадые харуулдаг болоо һаа, зохид байгаа хэ гэжэ һананаб.

Г. ДАМБАЕВ,
партиин, дайнай болон ажалай ветеран.
Хурамхаанай районой Бархан һуурин.

Совет ёһо заншалаар

ТУҺАЛАМЖЫН ЖАСАДА

Шулуутайн леспромхозой Бэшүүрэй модо бэлэдхэлгын пунктын коллектив байгша оной I кварталда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхим дүнгүүдые туйлажа, һалбари соогоо түрүү һуури эзэлһэн байна. Һаяхан үнгэргэгдэһэн коллективэйнгээ хамтын суглаан дээрэ түрүүшын кварталай шан — 3 мянган түхэригые Чернобыльскын АЭС-эй туһаламжын жасада эльгээхэ гэжэ хүдэлмэришэд шиидхэбэ.

Һү һаалиин 1-дэхи фермын (даагшань Р. Д. Новокрещенных) коллективэй үүсхэлээр «Дружба» колхозой ажалшад нэгэ үдэрэйнгөө салингые чернобылиинхидтэ туһаламжа болгон 904-дэхи номерой счёдто һаяхан оруулба.

Тэрэшэлэн пассажирска автотранспортна 2-дохи предприятиин Бэшүүрэй филиалай жолоошод, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд мүн лэ нэгэ үдэрэйнгөө салин хүлһые туһаламжын жасада дамжуулба.

Н. МИТЫПОВА.
Бэшүүрэй район.

…үрэтэ ажалай, элүүр энхэ байдалай түлөө

«…АМДАХАШЬЕ, ШАНГАЛХАШЬЕ САГ ЕРЭЭ»

…-до толилогдоһон …тай корреспонден… …-Үдын Октябрь… архиин магазинуу… …гдэһэн шалгалта …һэн байгаа. Тэ… …харюунууд ерээ.

…ида харюу болгон …СПТУ-гай дирекци …сэнэ: һуралсал… …н хүдэлмэриие, …ада эсэргүү про… …йжаруулха талаар … зарим тэды ху… …уулагдана. Указай …н сагһаа хойшо … директорэй түрүү… архидалга ба алко… тэмсэдэг комисси …жа, бүридэлдэнь …хүмүүжүүлгын хүдэл… …ар директорэй ор… …йина, комсомолой …үүдай секретарь… …шадай профкомой … фельдшер, наһаа… …тэнэй хэрэгүүдые инспектор гэгшэд …

…едэ училищида ар… алкоголизмтай тэм… … нэмэлтэ хэмжээ… …ай. Шалгалтын бо… … Бабушкинай үйлсэдэхи архиин магазинда ээлжээндэ зогсоһон училищиин бүлэг һурагшадай дунда байһан П. Доржиев оло дахин архидаһанай түлөө училищиһаа гаргагдаа. Бусад һурагшадынь директорэй дэргэдэхи соведтэ дуудагдажа, түрэлхидэйнь хүдэлдэг газарта бэшэгүүд эльгээгдээ. Тэлэрүүлгын газарта ороһон һурагшад архидалга ба алкоголизмтай тэмсэдэг комиссиин урда тоосожо, стипендиеэ хаһагдадаг, хамтын байраһаа гаргагдадаг, түрэлхидынь училищида дуудагдадаг байна.

Группануудта хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һулаар ябуулһанай түлөө үйлэдбэриин һуралсалай мастернууд З. Д. Нимаевта, Ж. Б. Жалсановта, Г. К. Путилинада, хүмүүжүүлэгшэд И. А. Мункоевада, М. Э. Сихадановада, Д. Ш. Цыбеновада — выговорнууд соносхогдоо, мастер В. Г. Чагдуровта һануулга хэгдээ.

1985—1986 онуудай һуралсалай жэлдэ архидалга болон алкоголизмтай тэмсэдэг комиссиин 8 заседани үнгэргэгдэжэ, дотоодын хэрэгүүдэй таһагта болон тэлэрүүлгын газарта ороһон һурагшадай хэрэгүүд зүбшэн хэлсэгдээ. Мүнөө үедэ училищида һурагшадай сүлөө сагые эмхидхэлгэдэ онсо анхарал хандуулагдана.

24-дэхи СПТУ-гай һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин талаар директорэй орлогшо Б. Н. ДОНДОКОВ».

Тус училищида, илангаяа газетын эмхидхэһэн шалгалтын һүүлээр, архидалгатай тэмсэхэ талаар зарим тэды юумэн хэгдэнэ хаш. Гэбэшье дээрэ толилогдоһон мүрнүүдһээ гадна В. Н. Дондоковой харюу соо училищиимнай һурагшадай бүридэл ехэ орёо хүндэ юм гэжэ хэлээтэй. Энэ һанамжаяа баталжа дурдаһан шалтагаанууд гэбэл, иимэ. 11 группын 9-ниинь техническэ училищиин программаар богони болзор соо һурадаг. Тэдэнэр олонхидоо арбан класс дүүргээд, сэрэгэй алба хэжэ бусаһан аад, архида ехээр орошонхой байдаг. Мүн эдэ һурагшадай хоёр газарһаа: училищиһаа—стипенди болон базова предприятиһаа — нэмэлтэ түлбэри абадаг һэн тула тэлэрүүлгын газарта ороһоной түлөө ялыень һурагшадһаа нэхэжэ абахань бэрхэтэй гэжэ харюу соо бэшэгдэнхэй. Училищиин хүтэлбэрилэгшэдэй үгэһэн энэ тайлбариие архидалга ба алкоголизмтай тэмсэхэ шухала асуудалһаа миил бэеэ зайлуулһан ябадал гэжэ сэгнэлтэй.

«Шамдахашье, шангалхашье саг ерээ» гэһэн статья Улаан-Үдын 24-дэхи СПТУ-гай инженерно-педагогическа хүдэлмэрилэгшэд болон һурагшадай дунда зүбшэн хэлсэгдээ. 1986 оной 1-дэхи кварталай дүнгөөр һурагшадые архидалгатай эбсэшэгүйгөөр хүмүүжүүлхэ талаар 24-дэхи СПТУ-гай тоосоон шагнагдаа. «Архидалга болон алкоголизмые зайсуулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлхэ талаар хүдэлмэри һулаар ябуулагдана гэжэ Училищиин хүтэлбэрилэгшэдтэ заагдаа.

Мүнөө үедэ Улаан-Үдын техническэ мэргэжэлэй училищинуудай һурагшадай дунда архидалгада эсэргүү ойлгуулламжын хүдэлмэри бүри эршэдхэхэ талаар хэмжээнүүд абтана.

Техническэ мэргэжэлэй һуралсалай управлениин начальник П. ЕФИМОВ».

«Үхибүүдэй 2-дохи байшангай коллективэй үйлэдбэриин суглаан дээрэ тус статья зүбшэн хэлсэгдээ: Үгэ хэлэһэн коллективэй гэшүүд хүдэлмэриингөө сагта магазинда орожо, архи абаһан ахалагша медсестра Л. К. Мальцева, завхоз Л. В. Юркевич гэгшэдые эрид буруушаагаа. Үхибүүдэй 2-дохи байшангай ахамад врачай захиралтаар ахалагша медсестра Л. К. Мальцевада шанга выговор, завхоз Л. В. Юркевичтэ выговор соносхогдоо.

Үхибүүдэй 2-дохи байшангай ахамад врач Т. Т. БАГЛАЕВА».

«Һогтуугаар ниитын газарта ябаһан түбэй электрическэ сетьнүүдэй хүдэлмэрилэгшэ Н. П. Мордвин болон транспортна журам эбдэһэн (заагдаһан маршрудһаа хадуурһан) В. Ц. Содномов автотранспортна албанай хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Зэмэтэ ябадал гаргаһан жолоошон В. Ц. Содномовто шанга выговор тохогдоо. Харин Н. П. Мордвинда һануулга хэгдээ.

«Бурятэнерго» управлениин Түбэй электросетьнүүдэй директор Г. И. ГАВРИЛОВ».

«Худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта архи худалдалгые гуримшуулха нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай асуудал городской Соведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Абтаһан шиидхэбэриин ёһоор, 1-дэхи пищеторгын 54-дэхи, 106-дахи магазинуудта, 2-дохи пищеторгын 9-дэхи магазинда архи худалдалга хоригдоо.

Нэгэ хүндэ үгэхэ архиин нормо хизаарлагдаа, 30 градус хүрэтэр хатуу архи худалдаха саг хороогдоо. Пивэ худалдаха магазинууд, ниитын эдеэ хоолой предприятинууд, мүн архи худалдаха болон хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхэ зүбшөөлтэй ниитын эдеэ хоолой предприятинууд тодорхойлогдоо. Магазин бүхэндэ үдэртөө худалдагдаха архиин хэмжээн тодорхойлогдожо, ликеро-водочно заводһоо архи зөөхэ график баталагданхай.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1985 оной ноябриин 21-нэй тогтоолой, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй байгша оной январиин 17-ной шиидхэбэриин, РСФСР-эй худалдаа наймаанай министерствын февралиин 7-ной бэшэгэй ёһоор архиин зүйлнүүдые худалдалгаһаа абтаһан эд бараанай эрьесые ниитэ түсэбэй дүүргэлтэдэ болон худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдтэ шангай түлбэри тодорхойлхо-доо, тоолохогүй. Тиимэһээ худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд архи ехээр худалдаха хүсэл һонирхол үгы.

Архи худалдаха байгша оной 1-дэхи кварталай түсэбые худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой предприятинууд 81,9 процент дүүргээ гэхэ гү, али тэрэнь түсэбһөө 3 миллион 413 мянган түхэригөөр доошоо болоно.

Хабар-зунай үедэ городто худалдаа наймаанай 500 гаран точко, тэрэ тоодо квасай 90 цистернэ, һүнэй 16 цистернэ, һэрюун унда наймаалдаг 58 автомат, морожено худалдадаг 33 лоток нээхээр хараалагдана. Гадна 20 эшэгы гэр, 19 далабша, 200 шүхэр табигдаха ёһотой.

Хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгые һайжаруулхын тула эдеэ хоолой промышленностиин предприятинууд, һүнэй комбинат һэрюун унда, квас, сироп, морожено, кондитерска болон талха хилээмэнэй зүйлнүүдые ехээр гаргаха.

Арадай депутадуудай Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо В. Ф. ПОТЕХИН».

ШАНГА ЭРИЛТЭТЭЙГЭЭР

Яруунын районой «Улаан-Туяа» совхозой ажалшад тосхон һууриһаа архидалгагүй байдалтай зоно болгохо гэһэн шиидхэбэри гаргаба. Гэхэ зуура, Эгэтэ тосхондо болон бусад хүршэ нютагуудта архиншад огто үгы болоо гэхын аргагүй байба. Дурсагдагша һуурин тосхонуудта архи наймаалха ушар үзэгдэһөөр байгаа һэн. Тиимэһээ нютагай арад зон энээнтэй удаан саг соо эбсэжэ байнгүй, жаяг журамай түлөө тэмсэл үргэлжэлүүлжэ ябуулһан юм. Тиин һаяшаг хүдөөгэйхидэй хамтын суглаан зарлагдажа, мүнөө ёһотойл архиншад бэшэ, харин лэ архиин гэмээр ажалһаа һамшаһан, ажалай журам эбдэһэн хүнүүд суглараншадай урда гаража, ехээр шүүмжэлэгдээ. Тиигэжэ хүдөөгэйхидэй суглаан хадаа архиин гэмээр хүдэлмэришэнэй нэрэ хухалагшадые «тосхон соогоо байлгахагүй» гэһэн хатуу шиидхэбэри гаргажа, олоной зүгһөө һайшаагдаба.

Н. ДАГБАЕВ.

Республикын хүдөөгэй спортын зунай I наадануу-86

ГУРБАН ҮДЭР ҮЛЭБЭ

Зэдын районой түб — Петропавловка тосхондо үнгэргэгдэхэеэ байгаа спортивна наадануудай мүрысөөнүүдэй эхилхэ үдэр хүрэтэр гурбан лэ хоног үлэбэ. Мүнөө республикын районуудай суглуулагдамал командын гэшүүд ехэ нааданда хабаадахаяа Петропавловка тосхон руу аян замаа эхилбэ.

— Манай районой спортсменүүд спортын наадануудай бүхы программаар түгэсхэлэй мүрысөөнүүдтэ хабаадахаяа зэhэнхэй гараба,— гэжэ Хойто-Байгалай районой «Урожай» бүлгэмэй түрүүлэгшэ С. Бухаев хөөрэнэ.

Суглуулагдамал командануудайнь бүридэлдэ дүрэ буляалдалгын барилдаагаар СССР-эй спортын мастернууд, гиир үргэлгөөр республикын хэдэн удаа чемпион болоhон, мүнөө 18-дахи тоннельнэ отрядай проходчик Толмачев, волейболоор республикын чемпион болоhон эрэшүүлэй команда, хамтадаа 52 хүн тус районой нэрэ солые хамгаалха юм.

Бэшүүрэй районой нэрэ солые Бэшүүрэй совхозой хүдэлмэришэн Ц. Бадмаев, Шэбэрэгын, Харланай, Гушадай дунда hургуулинуудай багшанар Б. Б. Цыренжапов, А. Ж. Мункуев, Б. В. Соктоев, Потанинай леспромхозой модо отологшо А. Пономарев гэгшэд хамгаалха болоно. Эдэнэр буряад барилдаанай командада оруулагдаhан байна. Тиихэдэ hур хербагшадай суглуулагдамал команда Бэшүүрэй хүүгэдэй спортын hургуулиин директор В. В. Рудаков, «Дружба» колхозой хүдэлмэришэн А. Д. Арабжаев, гиир үргэлгын командада 5-дахи СПТУ-гай багша С. А. Семенников, районой дотоодын хэрэгүүдэй таhагай хүдэлмэрилэгшэ И. И. Ткачев, «Подгорный» совхозой хүдэлмэришэн И. В. Куприянов, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой зоотехник Михаил Иванов гэгшэд оруулагдаhан байна. Мүн волейболоор наадаха эхэнэрнүүдэй, хүнгэн атлетикын, аргамжа татаха команданууд сүм бүридүүлэгдэбэ.

Республика дотор түрүүшынхеэ үнгэргэгдэхэ спортын ехэ наадануудта Ахын районhоо гурбан команда бүридхэгдэбэ. Буряад барилдаагаар үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ «50 лет Октября» колхозой жолоошон Жорж Ангархаев хүндэ шэгнүүртэ барилдахаар бэеэ hоринхой. «Коммунизм» колхозой залуу механизаторнууд Бадма Цыренов, Цыремпил Хубаев гэгшэд бусад шэгнүүрнүүдтэ барилдаха болоно. Аргамжа таталгын, хүнгэн атлетикээр үнгэргэгдэхэ мүрысөөнүүдтэ хабаадаха бэлэдхэл hайнтай нютагай залуушуул абтанхай.

Т. БАДМАИН.

* * *

Волейбол хадаа эгээл гоё hайхан, хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлые буляаhан хамтын наадан болоно. Спортын энэ зүйлдэ тусхай түхеэрэлгэнүүдэй шухала хэрэгтэй болодоггүй hаниинь элитэ. Имагтал хоёр саха, сеткэ болон бүмбэгэ байбал, спортын энэ зүйлөөр мүрысөө эмхидхэжэ болохол. Эгээл тиимэhээ республикын хүдөөгэй спортын зунай нэгэдэхи наадануудай программада тус зүйлэй оруулагдаhаниинь гайхалтайшье бэшэл. Энэ зүйлөөр ахалагша судья, республиканска категориин судья П. В. Имехеновтэй уулзахадамнай, иигэжэ хөөрэбэ:

— Минии hанахада, нэгэдэхи наадануд хүдөөгэй хүн зоной, илангаяа залуушуулай дунда физкультура болон спортые хүгжөөхэ зорилготой байна. Хүдөөгэй наадануудай түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртэхын түлөө хэдэн районой командануудай дунда кустовой уулзалганууд үнгэргэгдэжэ, илалта түйлаhан эхэнэрнүүдэй ба эрэшүүлэй 5—5 команда түгэсхэлэй нааданда хабаадаха.

Эрэшүүлэй командануд соохоо Захааминай, Зэдын, Загарайн болон Хойто-Байгалай районуудай түлөөлэгшэд түрүү hуури эзэлхэ аргатай гэжэ тоолоноб. Эхэнэрнүүдэй командануудай дундаhаа Захааминай районой басагад hүүлэй жэлнүүдтэ яhала hайн hорилго бэлэдхэлтэй байhанаа харуулжа, республикын чемпионууд болодог юм. Энэньшье гайхалтай бэшэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, Закаменск хотодо хүүгэдэй спортын hургуули хүдэлдэг. Эндэхи тренернүүд болон мэргэжэлтэд эдэбхитэй hайнаар хүдэлнэ. Хүүгэдэй спортын hургуулиин волейболой отделенитэйшье hаа, Хэжэнгын районой түлөөлэгшэд мүртэй үрэ дүнгүүдые түйлажа биранагүй.

Хэзээ нэгэтэ Буряад ороной эрэшүүлэй суглуулагдамал команда зоно соогоо шалгаржа, РСФСР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаададаг байhан юм. Теэд hүүлэй үедэ манай республикын волейболистнууд хангалтагүй муу үрэ дүнгүүдые түйлана. Ушар иимэhээ хүдөөгэй спортын наадануд энэ зүйлые хүгжөөлгэдэ горитой хубитаяа оруулха ааб за гээд найданабди гэжэ Петр Васильевич хөөрөөгөө түгэсхэбэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

MEXICO 86

ДЭЛХЭЙН ХЭБЛЭЛЭЙ ТОЛИ СОО

Футболоор дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө XIII мүрысөөнэй наадануд Мексикын хэдэн хотын түбэй стадионууд дээрэ үнгэргэгдэнэ.

Июниин 6-да гурбан наадан үнгэргэгдөө: Канада—Венгри, Бразили — Алжир, Марокко — Англи.

СССР-эй футболистнуудай наададаг гурбадахи бүлэгтэ ородог Канадын болон Венгриин суглуулагдамал командануудай хоорондо Ирапуато хотодо үнгэргэгдэhэн уулзалга манай ороной хүн зониие, илангаяа спортдо дуратайшуулые hонирхуулжа байhаниинь элитэ. Урда тээнь СССР-эй командада 0:6 тоотойгоор шүүгдэhэн Венгриин футболистнууд энэ үдэр hайнаар наадажа, Канадын түлөөлэгшэдые 2:0 тоотойгоор шүүбэ.

Бразилиин команда Алжирай футболистнуудые 1:0 тоотойгоор илажа, дүрбэн очкотой болоо. 6-дахи бүлэгтэ ородог Мароккын болон Англиин суглуулагдамал командануудай уулзалга айхабтар шанга тэмсэлдэ үнгэржэ, алинииньшье тоо нээжэ шадангүй, тэнсэhэн байна. Тиигэжэ энэ бүлэгтэ Португалиин болон Мароккын командануд 2—2 очкотой болонхой. Польшо болон Англиин футболистнууд 1—1 очкотой.

Урда үдэрынь дэлхэйн чемпионадта болоhон мүрысөөнэй дүнгүүдые элдэб оронуудай хэблэл үргэнөөр шэнжэлнэ. Дэлхэйн чемпионадта СССР-эй, Бразилиин, Италиин, ФРГ-гэй болон Франциин суглуулагдамал командануд гоё hайханаар наадажа, hайн hорилго бэлэдхэлтэй байhанаа харуулна гэжэ Югославиин «Спорт» газетэ бэшэнэ. Гурбадахи бүлэгтэ түрүү hуури эзэлжэ ябаhан командануд уулзахадаа, яhала бушуу түргэн, гоё hайхан наада харуулжа, тэнсэhэн байгаа. Урда тээнь Венгриин футболистнуудые ехэ тоотойгоор шүүжэ, толотомо илалта туйлаhан совет командын наадые французууд наринаар шэнжэлэн, зүб тобшолол хэhэн байгаа. Франциин суглуулагдамал командын эрхим бэрхэ футболист М. Платини иигэжэ мэдүүлбэ: «Советскэ Союзай суглуулагдамал команда эрхим бэлэдхэлтэй байhаараа шалгарна. Трибунануудhаа харахада, тэрэнэй ямар байhые мэдэнэгүйб, гэбэшье тэдэнэй урдаhаа наадахада ямар хүндэ хүшэр байhыень совет футболистнуудтай талмай дээрэ уулзагшад hайн мэдэхэ юм. Совет суглуулагдамал командатай уулзалгамнай бидэнэртэ эгээл hайн наадануудай нэгэниинь болобо. Европын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ илажа гарахадаа, бидэ иимэ наада харуулаа гээшэ hэн хабди гэжэ hананаб».

Түрүүшын уулзалгануудай hүүлээр медальнуудые «хубаарилжа» эхилхэмнай үшөөл эртэ юм ааб даа гэжэ Польшын «Трибуна люду» газетэ бэшэнэ. Венгриин командые 6:0 тоотойгоор илаhан совет футболистнууд магтаал hайшаалда хүртэнэ. Канадынхидые арай шамай шүүhэн французууд ехэ шүүмжэлэлдэ ороhон байгаа. СССР-эй болон Франциин футболистнууд хоорондохи уулзалгадаа бүхы арга хабаяа харуулжа шадабагүй.

Франциин футболистнуудтай наадахадаа, совет суглуулагдамал команда мэргэжэлтэд болон футболдо дуратайшуулай анхарал татаба гэжэ Баруун Германиин «Рейнише пост» газетэ бэшэнэ.

(ТАСС).

«СЭЛЭНГЭ» — «АМУР» — 0:1

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зоноhоо «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнууд ээлжээтэ — табадахи уулзалгаяа үнгэргэбэ. Энэ үдэр «Сэлэнгэ» командатай наадахаяа Благовещенскын «Амурай» футболистнууд ерэhэн байгаа. Айлшад мүнөөдөө гурбан очкотой, мүрысөөнэй таблицада доогуур hуури эзэлжэ ябана. Эдэнэр үнгэргөөд ябаhан гурбан уулзалгаяа бултыень тэнсэлгээр, 0:0 гэhэн тоотойгоор дүүргэhэн байна. Харин манай футболистнууд хоёр командые шүүhэн, хоёртонь шүүгдэhэн байгаа. «Сэлэнгын» футболистнууд Сибириин городуудаар айлшалхадаа «Геологто» 0:5, «Иртышэй» футболистнуудта 0:2 гэhэн тоотойгоор шүүгдээ hааб даа.

Субботын үдэшэ үнгэргэгдэhэн наада харахаяа стадиондоо ерэhэн Улаан-Үдынхид урма зоригоо хухараа. Юуб гэхэдэ, хабарай эхиндэ «Сэлэнгын» футболистнууд hайн техникэ, добшолхы шэнжэтэй наада харуулхадаа, стадиондо суглараг шадай зүгhөө hайшаалда хүртэдэгынь дэмы бэшэ hэн. Харин мүнөө... hайнаар наададаг Кокоринтон, Алферов, Иванов болоод бултадаа ахир муугаар наадажа гараа. Эндэ айлшаар ерэhэн футболистнууд hайн бэлэдхэлтэй байhанаа харуулжа, «Сэлэнгын» футболистнуудые 1:0 гэhэн тоотойгоор шүүжэ гараба. Командын добтологшо Евгений Садовников энэ бүмбэгэ амарханаар сохижо, тоо нээгээ.

Ээлжээтэ наадан мүнөөдэр үнгэргэгдэхэ юм. Айлшаар Комсомольск-на-Амуре хотын «Амур» команда ерэнхэй.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

КОМАНДАМНАЙ ШАЛГАРАА

Дээдэ hургуулинуудай суглуулагдамал командануудай дунда футболоор «Буревестник» бүлгэмэй зонын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэбэ.

Эрхүүгэй, Шэтын болон Улаан-Үдын студентнэрэй командануд энэ мүрысөөндэ хабаадаhан байгаа. Зүүн Сибириин технологическа институдай футболистнууд республикынгаа нэрэ хүндые хамгаалба.

Түрүүшын үдэр манай команда Эрхүүгэй областиин спортсменүүдтэй наадахадаа, шанга тэмсэлдэ 1:1 тоотойгоор тэнсэhэн байгаа. Эрхүүгэй болон Шэтын суглуулагдамал командануудай уулзалгада Шэтын түлөөлэгшэд 2:1 тоотойгоор шүүгээ. Манай студентнэр Шэтын командатай наадахадаа, 2:1 тоотойгоор илажа, студентнэрэй дундаhаа зонын чемпион болобо.

А. ЦЫПЫЛЭ,
ВСТИ-гэй спортклубай түрүүлэгшэ.

СПОРТЛОТОНУУДАЙ ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

Спортлотонуудай июниин 1-дэ үнгэргэгдэhэн 22-дохи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«45-hаа 6-ень тааха спортлото»: 754.556 билет ороо.

Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (37 карточка) таагшад—1.944 түхэриг, дүрбэн номер (1.609 карточка) тааhан хүнүүд — 42 түхэриг, гурбан номер (28.951 карточка) таагшад 3 түхэриг абаха.

«36-hаа 5-ень тааха спортлото»: 5.969.841 билет ороо. Табан номер (22 карточка) тааhан хүнүүд — 10.000 түхэриг, дүрбэн номер (3.774 карточка) таагшад — 174 түхэриг, гурбан номер (130.389 карточка) тааhан хүнүүд 7 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 22-дохи тиражай шүүбэринүүд июниин 16-hаа июлиин 16 болотор түлэгдэхэ.

ХИЛЫН СААНАhАА. ТАСС. АПН.

АНГЛИ ХЭЛЭН ДЭЭРЭ ХЭБЛЭГДЭБЭ

ЛОНДОН. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой хэлэhэн үгэнүүдэй ба статьянуудай суглуулбарине Великобританиин «Пергамон пресс» хэблэл англи хэлэн дээрэ барлажа гаргаба. Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVII съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй хэhэн Политическэ элидхэл, М. С. Горбачевой 1986 оной январиин 15-да хэhэн Мэдүүлгэ энэ номдо оруулагданхай. Ядерна дайе зайсуулан сараха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо совет программа энэ Мэдүүлгэ соо найруулагдаhан байгаа. Гадна 1984 оной декабриин 18-да Британиин парламент дээрэ М. С. Горбачевой хэлэhэн үгэ, бусад шухала үгэнүүд энэ суглуулбарида оруулагдаа.

ХИМИЧЕСКЭ БУУ ЗЭБСЭГ ТУШАА СЕМИНАР

ГААГА. Нидерландын Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын эмхидхэhэн химическэ буу зэбсэгүүдые хорихо талаар экспертнүүдэй уласхоорондын семинар эндэ хүдэлмэреэ эхилбэ. Женевэдэхи конференцидэ химическэ буу зэбсэгүүдые али бухы талаарнь хорихо тухай хөөрэлдөөнүүд дээрэ химическэ промышленностиин предприятинуудта эдэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргаагүй байhыень шалгаха онол арганууды зохёохо гээшэ семинарай гол зорилго болоно.

46 ороной делегацинууд, тэрэ тоодо буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар Женевэдэхи конференци дээрэ СССР-эй түлөөлэгшэ В. Л. Исраэлян түрүүтэй Советскэ Союзай делегаци семинарай хүдэлмэридэ хабаадана.

Э. ХОНЕККЕРОЙ ХЭЛЭhЭН ҮГЭ

БЕРЛИН. ГДР саашадаашье эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ бүхы хүсэеэ элсүүлхэ юм. Ушарынь юуб гэхэдэ, энэ хадаа гэрэлтэ hайхан ерээдүйн, социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө, хүн түрэлтэнэй амгалан тайбанаар ажаhуухын түлөө тэмсэл болоно гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Эрих Хонеккер мэдүүлбэ. ГДР-эй Арадай палатада, депутадуудай окружной суглаанууд дээрэ үнгэргэгдэхэеэ байhан hунгалтада зорюулагдажа, Карл-Маркс-Штадтын ажалшадай урда үгэ хэлэhэн байгаа.

Манай түби дэлхэй дээрэ ядерна буу зэбсэгүүдые бүрин хүсэдөөр усадхан зайсуулха совет дурадхал Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүдые, юрын буу зэбсэгүүдые, нилээд хороохо арга олгохо байна гэжэ Э. Хонеккер хэлэбэ. СЕПГ-гэй XI съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев үгэ хэлэхэдээ, энэ асуудалда гол анхаралаа хандуулаа hэн.

НДПА-гай ЦК-гай ПОЛИТБЮРОГОЙ ЗАСЕДАНИ

КАБУЛ. НДПА-гай ЦК-гай Политбюрогой ээлжээтэ заседани эндэ болобо. Бахтар агентствын мэдээсэhэнэй ёhoop, ООН-ой Генеральна секретариин тусхай түлөөлэгшын хабаадалгатайгаар Женевэдэ үнгэргэгдэжэ байhан афган-пакистанай хөөрэлдөөнүүдэй ээлжээтэ шата тухай ДРА-гай гадаадын хэрэгүүдэй министр Ш. М. Достын тоосоон тэрээн дээрэ шагнагдажа, hайшаагдаhан байгаа.

ДРА-гай Хүдөө ажахын ба газарай реформын министерствын, Газар уhалалгын министерствын хүдэлмэридэ хабаатай асуудалнуудые заседанида хабаадагшад хаража үзэбэ. Таряашадай hуудал байдалые улам hайжаруулха зорилготой газарай реформо бэелүүлхын тула мэргэжэлтэдые бэлдэхэ талаар зарим тэды амжалтанууд түйлагдаа. Гэбэшье энэ талаар бүхы арга боломжонууд үшөөл hайнаар хэрэглэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

Залуушуулые сэрэгэй албанда татаха талаар Афганистанай залуушуулай демократическа эмхиин комитедүүдэй бэелүүлдэг хүдэлмэриие НДПА-гай ЦК-гай Политбюро мүн лэ зүбшэн хэлсэhэн байна. Мүнөө үедэ олон мянган хүбүүд зэбсэгтэ хүсэнүүдэй зэргэнүүдтэ hайн дураараа ороходоо, ушар ёhо ойлгохо, Апрелиин революциин үг зорилгонуудта бэеэ үгэнги байhанаа харуулна.

Зүбшэн хэлсэгдэhэн асуудалнуудаар зохихо тогтоолнууд баталагдан абтаба.

ИНФОРМАЦИОННО АГЕНТСТВЫН МЭДЭЭСЭЛ

ПНОМПЕНЬ. Майн 17-hoo 23 болотор Танландын сэрэгэй самолёдууд болон вертолёдууд НРК-гай агаарай дайда руу 40 дахин нэбтэрэн ороhон байгаа гэжэ Кампучиин информационно агентство мэдээсэнэ. Энэнь урда неделидэ агаарай дайдада ороhонhоо hураггүй дээшээ байна. Танландын судненууд Конг ба Танг аралнууд шадараар Кампучиин уhа руу оло дахин нэбтэрэн оробо. Энэ үе соо кхмерскэ хархис хүсэнүүдэй hүйдхэлтэ бүлэгүүд Танландhаа НРК-гай газар дайда руу нэбтэрэн орохые hэдэбэ. Зүгөөр республикын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд бандидуудай харата ябуулгануудые усадхаа. 100 гаран хүн хүлhөө буулгагдаhан, эды шэнэн зон пленде абтаhан байгаа.

ВЕЛИКОБРИТАНИ. Арад зоной хүсэл hаналые анхаралдаа абадаггүй энэ ороной хүтэлбэрилэгшэд сэрэгэйнгээ хүсые нэмээхын хойноhоо оролдоно. Химическэ буу зэбсэг үргэноор хэрэглэдэг болохо тусхай программа hүүлэй үедэ зохёогдоо. Тиимэ буу зэбсэг США-hаа ехээр асарагдан хадагалагдана.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: химическэ буу зэбсэг хэрэглэхэеэ байhан англиин солдат.

ТАСС-ай фотохронико.

М. ТЭТЧЕР ҮГЭ ХЭЛЭБЭ

ЛОНДОН. «Премьер-министр М. Тэтчер социально-экономическа ба мүнгэн hангай политикада хубилалтануудые оруулхые хараална», — гэжэ Би-би-си гэдэг телекомпани Британиин правительствын толгойлогшын консервативна партиин гэшүүнэхэнэрнүүдэй Лондондо болодог жэл бүриин конференци дээрэ хэлэhэн үгые шэнжэлэн тайлбарилба.

Великобританиин экономическа байдалай айхабтар хүндэ хүшэр байгаашье hаань, премьер-министр кабинедэйнгээ hунгажа шэлэhэн стратегиие сагааруулхые оролдон, ороной hалбаран хүгжэлгын ехэ хараа түсэбүүд тухай олон юумэ шашаба. Тиихэдээ индустриин гүрэнэй мэдэлдэ оруулагдаhан hалбаринуудай эрилтэнүүдтэ, социальна программануудта шанга эрилтэ табиха гэhэн правительствын политикые үшөө дахин хаража үзэхэ шухала гэжэ ойлгуулhан байгаа.

Хүн зоной хүдэлмэригүйдэлгэ хадаа орон дотор шиидхэгдэхэ ёhотой ,эгээл орёо шухала асуудал болоно гэжэ М. Тэтчер хэлэбэ. Тусхай баримта мэдээнүүдэй ёhoop, Англиин 3,3 миллионhоо дээшэ хүн гол эрхэнүүдэйнгээ нэгээр — ажаллаха эрхээр хангагдаха аргагүй байна. Ториин засагаархидай зонхилжо байха үедэ «үлүү хүнүүдэй» тоо гурба шахуу дахин дээшэлээ.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ЗАМБУУЛИНАЙ ДАЙДА АМГАЛАН БАЙ

Замбуулинай дайдые амгалан хэрэгтэ ашаглаха талаар ООН-ой комитедэй ээлжээтэ сесси Нью-Йоркдо нээгдэбэ. Замбуулинай дайдада гаргагдаха ядерна зэбсэгүүдые ехээр бүтээн гаргалгые хизаарлалга, замбуулинай дайдые амгалан тайбанаар ашаглаха хэрэгтэ ООН-ой дүүргэхэ үүргэ — эдэ асуудалнууд ООН-ой түлөөлэлгэтэ органай гол анхаралда ходо байhаар. «Замбуулинай дайдада ядерна зэбсэг гаргаха ябадалые зайсуулга, тэрэниие имагтал амгалан тайбанаар ашаглалга хадаа гурба мянгадахи ондо орохоёо байhан хүн түрэлтэнэй гол зорилгонуудай нэгэн болоно,— гээд ООН-ой Генеральна Ассамблейн 40-дэхи ойн баярта сесси дээрэ тус комитедэй мэдүүлгэ дотор онсолон тэмдэглэгдээ бэлэй.

Замбуулинhаа хэгдэжэ боломо үхэлтэ аюулhаа хүн түрэлтэниие аршалан абарха зам заажа үгэhэн совет гадаадын политикын эдэбхи үүсхэлнүүдэй уласхоорондын олониитэдэ гүн гүнзэгыгөөр нүлөөлжэ байhан эрхэ байдалда сессиин хүдэлмэри үнгэржэ байна. Советскэ Союз нэгэ эшэ үндэhэтэй хоёр зорилго аша үрэтэйгөөр шиидхэхын түлөө тэмсэл эрид шууд ябуулна. Ядерна зэбсэгээр өөhэдөө өөhэдыгөө алаха ябадалда хүтэлhэн «одото дайнда» бэлдэлгые зогсоохо, тэрэнэй урдаhаа «одото эб найрамдал» гэhэн арга боломжо табиhан, ондсогоор хэлэбэл, бүхы гүрэнүүдэй хамтын хүсэлэл оролдолгоор замбуулинай дайдые амгалан тайбан хэрэгтэ ашаглаха гэhэн зорилго табина. Эдэ хараа бодолнууд КПСС-эй XXVII съездын зохёон абаhан уласхоорондын аюулгүй байдалай талаар бүгэдэндэ хабаатай программын дэhэ hуури болгон абтанхай.

Гэхэтэй хамта США ба НАТО-гай тэдэнэй зарим союзнигууд замбуулин дайдада ядерна зэбсэг гаргаха ябад хорихо талаар тодорхой хэмжээнүү абаха хэрэгтэ hаад түбэг тохёолду Пентагоной финансова ерэхэ жэлэй с гэй гаргашын проект США-гай конгре зүбшэн хаpалгада табигданхай. Рейга захиргаан үзэгдөөгүй ехэ хэмжээтэй — миллиард доллар hомолхо эрилтэ таб Энэ ехэ мүнгэ зөөри нэн түрүүн зам линда ядерна зэбсэг гаргаха талаар ак та программые шууд түргөөр бэелүүл зорюулагдана.

Вашингтоной «замбуулинай» тэрг шалтагалан уяхые оролдон, Сагаан бай НАТО-гай оронуудта хэжэ байhан баа таяа улам шангадхана. НАТО-гай хэ оронуудые сэрэгэй-политическэ талаар лэгэл болгоhон Баруун Европын сою (ЗЕС) ассамблейн Парижда үнгэргэгдэ сесси дээрэ «одото дайнда» бэлэдхэ рикан программада дары түргэн хаба ха эрилтэ США өөhэдынгөө союзнигуу хэhэн байна.

Вашингтоной эдэ ябуулгануудынь СШ да өөhэдтэнь, мүн хилын саанашье ул үргэнөөр шүүмжэлэн буруушаагдана. «О то дайнай» программые бэелүүлгэ хэ «ядерна дайнай hүжэрэлгые өйртүүл гээд «Вашингтон пост» газетэ бэшэнэ. Ам рикын конгрессмен Р. Деллэмс, США- политическэ ба ниитын бусад ажал ябу лагшад замбуулинда ядерна зэбсэг гар ха hэдэлгые эрид буруушаана.

ЯПОН: ПАРЛАМЕНТ ЮУНДЭ ТАРААГДААБ

Япондо парламентынь доодо палата болзорhоо урид тараагдажа, бүгэдэ ниитын ээлжээтэ бэшэ hунгалта зарлагдаба. Тэрэ hунгалтанъ июлиин 6-да үнгэргэгдэхэ. Энэ үдэр дээдэ палатын депутадуудай хахадынь шэнээр hунгагдаха болоно. Өөрынгөө кабинедэй шиидхэбэри тухай соносхохо зуураа, hунгалта тухай шэнэ хуулиин «бодото дээрээ түргөөр бэелүүлэгдэхын тулада» бүгэдэ ниитын hунгалта хэрэгтэй болоо гэhэн шэнгеэр премьер-министр Ясухиро Накасонэ мэдүүлhэн байха юм. hаяхан баталан абтаhан энэ хуулиин ёhoop доодо палатын hунгуулиин округуудай түлөөлэлгын системэ нэгэ бага хубилгагдахаар хараалагдана.

Гэбэшье, япон хэблэлэй зааhанай ёhoop, парламентаа болзорhоонь урид тарааhанай бодото шалтагаан засагай хүтэлбэри барижа байhан либерально-демократическа партиин (ЛДП) харата сэдьхэлээр хэжэ байhан ябуулга болоно. Энээнэй урда тээ, 1983 оной декабрьда үнгэргэгдэhэн hунгалтын дүнгөөр хуули гаргадаг дээдэ органда алдаhан диилэнхи олон hууринуудаа тус парти яажашье hаань бусаан абаха hэдэлгэ гаргана.

Правительствын бүридэлдэ ородоггүй партинуудай hунгалтын урда тээхи ажал ябуулгада бэрхэшээл тохёолдуулхын туладa либерал-демокрадууд иимэ юумэ hанаашалаа. Тоггонижоhон ёhо заншалнуудые тоонгүйгөөр хоёр палатын hунгалтые нэгэ үдэр үнгэргэхөөр тогтоогдонхой. hунгалтын «дабхасаhан» энэ кампанида партинууд айхабтар ехэ гаргаша хэхэ баатай болохо, тиимэhээ правительствын бүридэлдэ ородоггүй партинуудай хүсэн аша үрэгүйгөөр сасагдаха гэжэ ЛДП-гэй хүтэлбэри бодомжолно. Тиимэ эрхэ байдалда томо капиталай түлөөлэгшэд байhан либерал-демокрадууд өөhэдынгөө ээд-бэяшуулhаа мүнгэн тэдхэмжэ захагүй ехээр абажа, фи сова баазаяа бэхижүүлхэ болоно. Накасо «дабхасаhан» hунгалта дээрэ амжалта т лаа гээшэ hаа, ЛДП-гэй түрүүлэгшын, м премьер-министрэй тушаалда саашад үлэхэб гэжэ бодомжолно.

Накасонэгэй кабинедэй шиидхэбэр япон үргэн олониитэ дураа ехээр гут хай. Правительствын бүридэлдэ ородог партинууд энэ шиидхэбэриень «конст туционно нормонуудые сэхэ эбдэлгэ» гэ нэрлээ. Юуб гэхэдэ, ЛДП-гэй баадха ээлжээтэ бэшэ hунгалта хадаа гурэн рэдэнь бодото ёhoop хэрэгтэй болоh ушарал бэшэ, харин засагай хүтэлбэри байhан тус партиин политическэ аша т hын хэрэгhээ эшэ үндэhэтэй ябуулга мү

Экономическа бэрхэшээл ехэтэй асу далнуудые шиидхэхэ, хүдэлмэригүй хүнү дые (хоёр шахуу миллиондо хүрэhэ үсөөрүүлхэ, жэжэ ба дунда зэргын пре приятинуудта туhалха талаар правительс во юушье хээгүй гээд япон коммунис нуудай «Акахата» газетэ онсолон тэмдэ лэнэ. «Юрын хүнүүдэй байдал hуудал ула муудажал байна. Бидэнэр налогто дара данхайбди, өөрынгөө албан тушаалы үргэлжэлүүлхын тулада Накасонэ hунга та зарлана», — гээд Иокогамаhаа гэр ээн эхэнэр Фулико Асина «Майнити» газетын редакцида бэшэнэ. Олониит hанамжа асуултын харуулhанай ёhoop япон hунгагшадай хахадынь шахуу зарла даад байhан hунгалтые буруушаана, тэрэ гээр hонирхоногүй.

Накасонэгэй правительство харата h наашалгаяа бэелүүлжэ шадаха гү, али правительствын бүридэлдэ ородоггүй зү сэнүүд либерал-демокрадуудта шанга со хилто хэхэ гү? Энэ асуудалда үгтэхэ ха рюу июлиин 6-да мэдээжэ болохо.

СИРИДЭ ЭСЭРГҮҮ КАМПАНИ

Дүтын зүүн зүгтэ сэрэгэй шэнэ ябуулгануудай hүжэрөөгдэжэ болохо байhан тухай hануулганууд баруун оронуудай газетэнүүдэй hүүлэй үеын номернуудта толилогдоо. Энэ удаа Сири тушаа хэлэгдэнэ. Энэ талаар олондо мэдээсэл дамжуулдаг американ хэрэгсэлнүүд түрүү зэргэдэ ябана. «Вашингтон пост» газетэ Сири ба Израиль хоёрой сэрэгэй хүсэнүүдые сасуулhан таблицануудые үгэнэ, ЮПИ агентство Ливанай Бекаа голоор Сириин сэрэгүүдэй hуурияа hэлгэжэ байhан тухай мэдээсэнэ, тиихэдэ «Ньюсуик» журнал американ далайн сэрэгэй кораблинуудай артиллерийскэ буудалгада оромоор САР-ай Дундада далайн эрьенүүдэй ямар үүргэ дүүргэхэ байhан тушаа тобшололшье хэнэ. Эдэ бүгэдэ тухай хэлэгдэхэдээ хүнүүдые алаха ябадалда Дамаскын сэхэ гү, али нюуса далдаар хамаатай байhан шэнгеэр элдэб тайлбари үгтэнэ.

Эхи захыень ойлгожо ядахаар бэшэ ааб даа. Хэблэлдэ хэгдэжэ эхилhэн Сиридэ эсэргүү кампани тээ мэндэ Ливиин хүтэлбэрилэгшэдтэ эсэргүү хэгдэhэн ябуулгаhаа илгаатай юумэнь үгы. Тэрэ ябуулганъ Триполи ба Бенгази хотонуудые американ авиациин бомбодохо ушарта олониитын hанамжа бэлдэхэ гэhэн зорилготой байhан. «Бүхы дэлхэйе эзэмдэн зонхилхо» гэhэн хараа түсэбэй бодото бэелэл» гээд Франциин «Юманите» газетэ тэрэ харата ябуулгада сэгнэлтэ үгэhэн гээшэ.

Зүгөөр «хүнүүдые алаха ябадалда американ эсэргүү тэмсэлшэд» энэ удаа өөhэдынгөө онол аргануудые нэгэ бага хубилганхай. Сиридэ эсэргүү дайшалхы ябуулгануудта США-гай хамааралга энэ орондо хүсэ хэрэглэн добтолон оролгын хоёрдохи шата гэжэ харагдана. США-гай «стратегическэ хамжагша» — Израилиин арми түрүүшынь алхамуудые хэхээр бэлэн байна.

Мүнөө Сириин хилэ дээрэ харата ябуулганиудые хэлгэ хэтэржэ байна. Израилиин ниитын мэдээжэ ажал ябуулагша профессор Исраэль Шахак Вашингтондо гарадаг «Куотерли оф америкэн—араб аффэрс» журналай асуудалда харюусаха зуураа шэнэ дайнай зайлашагүй болоhон тухай тобшолол хээ. Израилиин хүтэлбэрилэгшэдэй сионис ээрэхэг түримхэй дээрэлхүү абари зан өөhэдынгөө зэбсэгтэ хүсые бэхижүүлжэ байhан араб ямаршье орондо добтолхо хэрэгтэй гэжэ номноно гээд Шахак мэдүүлээ. Мүнөө Тель-Авивта ээрхэг түримхэй ябуулгын миил арга боломжо тухай бэшэ, харин тэрэ добтолгые хэзээ эхилхэ саг болзор тушаа зүбшэн хэлсэдэнэ.

Американ—израиль ээрэхэг түримхэй добтолгодо Сирие шэлэhэн ушар дэми бэшэ. Дүтын Зүүн зүгтэ империализм ба сионизмын ээрхэн зонхилгын журам тогтоолгодо эсэргүү ябуулга хэжэ байhан хүсэнүүдэй түрүү зэргэдэ мүнөө Сири ябана ха юм. Израилиин ээрхэг түримхэйшүүлтэй үгэсэжэ, аминдаа хэлсээ баталалгаар арабуудта баалалта хэхэ ябадалда САР-ай хүтэлбэриин эрид, залан сэхэ хараа бодол баримталдаг байhанhаа Вашингтон ба Тель-Авив уур сухалаа ехээр бусалгана.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Республикын харгынууд» — түрүү бэшэг. «М. С. Горбачев Я. Кадартай хөөрэлдэбэ» — ТАСС-ай материал. «Эршэмтэй хүгжэлтын үндэhэн» — А. Козенкын статья. «Бэлшээри уhажуулагдана» — А. Белоусовай корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Шэнэлэн хубилгалгын замаар». «Нэгэ хүн хэр ехые хэжэ шадахаб?» — Л. Левченкын статья. «Эдеэ хоолой программа — бүгэдэ арадай хэрэг». «Үшөө дахин зүгын тоhо үйлэдбэрилгэ тухай» — А. Коротаевагай статья. «Ленинградайхидай проектээр» — В. Денисовэй статья.

Гурбадахи хуудаhанда. «Шэнжэлэл ба шүүмжэлэл». «Ярослав Гашегай ажабайдалhаа». — Л. Курасай статья.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Ажалаймнай залуу халаан». «Алишье ажалда адли тэгшэ шэлжэнэ» — Т. Афанасьевагай статья. Заншалта «Патриот» гэжэ хуудаhанай материалнууд. Футбол. «Дэлхэйн чемпионат түлэгтээ орожо байна» — Мексикэhээ абтаhан мэдээсэл.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». **Футболоор дэлхэйн чемпионат.** 10.05 — Канадын болон СССР-эй суглуулагдамал командануд. 11.35 — Франциин ба Венгриин суглуулагдамал командануд. 12.20—Шэнэ hонин (12.25 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ hонин. 15.50—Баримтата фильм. 16.40—Узбегэй телевидениин болон радио-дамжуулгын дутаристнуудай ансамблиин концерт. 17.05—«Португали: үсэглэлдэр ба мүнөөдэр».

Улаан-Үдэ. 17.55—Шэнэ hонин (буряадаар). 18.10—«Байгалай үмэнэхи газар дээрэ».

Москва. 18.55 — **Футболоор дэлхэйн чемпионат.** Франциин болон Венгриин суглуулагдамал командануд. 19.45—«Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00—«Байгал»—мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.20 — **Футболоор дэлхэйн чемпионат.** Канадын болон СССР-эй суглуулагдамал командануд. 22.00—«Время». 22.35—«Останкинадахи концертын студида уран зохёолшо С. Залыгинтай уулзалга. 23.55 —Фортепианна хүгжэмэй концерт. 00.15—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—Баримтата фильм. 9.50—«Золотой теленок». 2-дохи сери. 11.25—«Будильник». 11.55—«Магниткада» бэелүүлэгдэдэг элүүр энхын комплексно программа. 12.15 — «Эрдэм ухаан — хүсэн». 12.45—«Три веселые смены» —үхибүүдтэ фильм. 1-дэхи сери. 13.50—Француз хэлэн. 14. —«Поэзи». А. Твардовски 14.50—Мультфильмнүүд. 15. — Шэтын телестудиин програм ма. 16.20—Шэнэ hонин. 17.55 Мультфильм. 18.05—Д. Мий «Сотворение мира» балед хүгжэм. 18.25—«Манай саад

Улаан-Үдэ. 18.55—Комсомольск-на-Амуре хотын драмын театрай гастрольнууд туша

Москва. 20.00—Концерт.

Улаан-Үдэ. 20.20—ЗММК-гай бригадир В. А. Самойлов т хай. 20.50—Соносхолнууд.

Москва. 21.00—«Амгалан но согты, багашуул!» 21.15—Р мическэ гимнастика. 21.45 Баримтата фильм. 22.00 —«Вре мя». 22.35—«Мираж»—3 сер тэй уран hайханай фильм, дэхи сери.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95 отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-03556. Заказ № 134. Индекс 04609